

VELIČASTNA MANIFESTACIJA BRATSTVA IN ENOTNOSTI KANADSKIH JUŽNIH SLOVANOV

Konservativci niso samo v skrbeh, ampak prestrašeni

Piše: JOHN WEIR

Polkovnik Drew je razglasil ontarijske volitve, kot igro, katera bi mu naj prinesla osebno zmago, po kateri bi oddal svoje premierstvo nemu njegovih pomagačev sam bi pa prevzel vodstvo konservativne stranke v upanju, da bi postal pri prihodnjih volitvah ministrijski predsednik Kanade. Toda sedaj se je začel bati, da bo ta njegov visoki načrt doživel fiasko takoj v začetku.

Drew ima mnogo podobnih lastnosti z Hitlerjem in Musolinijem, katera je toliko občudoval pred vojno, ne samo v političnem oziru ampak tudi njun osebni značaj. On se je strašno zaljubil v samega sebe. Vsi konservativni napisi po vsej Ontario imajo njegov portret (sliko) in besede: "Ohranite Ontario močno z George Drew-om". On ima začrtane ambicije, da je vzgojen za "močnega moža" Kanade. On je zamislil volivno kampanjo kot križarstvo za osebne ambicije. On, polkovnik Drew, naj bi naredil zmagoslavno potovanje po provinci. On naj bi gospodoval s svojo osebnostjo, njegovim imenom in njegovo sliko nad celo "predstavo".

Toda "zmagoslavno" potovanje skozi severno Ontario je postalo "fizi". Najel je velike dvorane s sedeži za več tisoč ljudi — a posetniki so šli komaj stotine. Poslušalci so mu postavljali vprašanja, ki so bila zelo neprijetna — in v Wellandu — je pa odšlo iz dvorane od ene male udeležbe polovica poslušalcev v skupini.

Polkovnika Drew-a samoljubje je bilo ranjeno in "močni mož" je postal prestrašen.

Njegov strah in ihta sta našla duška v sovraštvo do dveh mož, nad vsemi drugimi — do A.A. MacLeoda in J.B. Salsberga. Ta dva sta bila ona, ki sta ga vbadala dolgih pet let v parlamentu. Drew v resnici verjame, če ne bi bilo MacLeoda in Salsberga, da bi ga obževali in častile množice. In on verjame, da sta MacLeod in Salsberg odgovorna za slab sprejem po provinci v sedanji volivni kampanji.

Pazite na divje napade, ki jih bo bruhal Drew v završilni fazi kampanje v namenu da se osveti in maščuje na tema dvema delavskima članoma parlamenta. Vskovrstno obrekovanje se more pričakovati. Pa ne samo to. . . provokacije se morejo istodobno pričakovati. Drew se primiče na prag sanjama uresničenja njegovih ambicij, kakor se je Hitler, ko je zažgal državno zbornico.

V pobujanju tega, nič manj kot dnevni stik, v kolikor je to mogoče vršiti, z volilci je potreben. Dnevni tisk je jasno pokazal na kakšno staljšo stoji. Celo "Toronto Daily Star" daje manj kot mogoče publicitete MacLeodu in Salsbergu neglede kaj izjavita, medtem ko povzdiguje svoje največje sovražnike, konservativne pripadnike. Agitiranje, pojasnjevanje in gov-

renje z ljudmi je edini način priti v stik z volilci.

Dalje, je treba skrbeti kar je največ v naši moči, da se bodo vršile volitve 7. junija pravično in pravilno.

Ljudje v Torontu so imeli že v prošlosti izkušnje v teh stvareh. Ne mnogo let nazaj je bila cela organizacija kriminalcev importirana iz Montreala in Chicago, da so terorizirali volivce, "brzojavili" glasove množično in končno nagnečili volivne prostore, da delavci niso mogli glasovati.

In samo toliko nazaj, v mestnih volitvah pred petimi meseci je bil nasprotni kandidat mestnega odbornika Freed-a "izvoljen" v časopisju — samo čuječnosti Freed-a in njegovim varuhom skrinjice se je zahvaliti, da je bila njegova zmaga po par dnevih razglašena. To so poduki, ki se ne smejo pozabiti!

KAJ STORITI

V mestnih volitvah se vrše volitve na praznik, ko morejo delavci posvetiti ves dan volitvam. Toda Mr. Drew je oklical volivni dan za ponedeljek — delovni dan.

Mnogo delavcev v Torontu je že izjavilo, da ne bodo delali ta dan v namenu da porabijo dan za volitve, da bodo varovali skrinjice, da se ne bo moglo krasti glasov.

Žene so se zmenile, da bodo dale otroke v skupno varstvo za ta dan, da bo več žen prostih za delo v raznih volivnih prostorih.

Agitacijsko delo vsak večer do volitve, postaviti pri vsaki skrinjici varuha — to so stvari, ki bodo odločile izid volitve.

Mi bomo zelo izmučeni zvečer 7. junija, bomo pa zato tudi zelo veseli!

CARINA V JUGOSLAVIJI

Glede carine v Jugoslaviji je uredništvo Edinosti prejelo naslednje obvestilo od Ambasade FLRJ iz Washingtona:

"V zvezi s carino, katero se plačuje na posamezne predmete blaga, ki se pošilja v darilnih zavojih v Jugoslavijo, kar naše izseljence tukaj zelo zanima, dajemo naslednja pojasnila:

"Carina na neke vrste blaga, ki se pošilja v darilnih paketih se je morala upostaviti v namenu, da se prepreči nedovoljena trgovina in špekulacija. Carina se ne plačuje na ponošeno obleko, perilo, obušalo in hrano. Carina na kavo, kakao in čaj se plačuje le tedaj če je količina večja kot eden kilogram, na poper ako je količina večja od 250 gramov, a na vanilijo in cimet ako je količina večja kot 100 gramov. Uvoznega dovoljenja ni potrebno.

S.F. — S.N.I.

Arašej za tisk; S. Ivanovič

Pozdrav druge konvencije Sveta Kanadskih Južnih Slovanov maršalu Titu

Delegati in delegatkinje druge konvencije Sveta Kanadskih Južnih Slovanov — konvencije združenja in sponjenja treh bratskih Zvez z Svetom, pošiljajo vam tovariš Maršal, a preko vas vsem narodom Federativne Ljudske Republike Jugoslavije rodoljubne pozdrave. Na tej kakor tudi na prejšnji konvenciji smo se mi obvezali, da bomo nadaljevali naše delo za pomaganje svojega naroda, da bomo varovali bratstvo in enotnost jugoslovanskih priseljencev v Kanadi ter neumorno delali za poglobljanje prijateljstva in boljše odnose med narodi Kanade in narodi Federativne Ljudske Republike Jugoslavije.

Naj živi Federativna Ljudska Republika Jugoslavija in njen voditelj maršal Tito!

Naj živi prijateljstvo med narodi Kanade in narodi Jugoslavije, kot doprinos utrjevanja miru!

Druga konvencija S.K.J.S. postavila temelje novi skupni organizaciji

TRI BRATSKE ZVEZE, SLOVENCEV, SRBOV IN HRVATOV SO NA SVOJIH KONVENCIJAH SKLENILE ZDRUŽENJE V ENO SKUPNO ORGANIZACIJO

Toronto: — Dne 28. maja so se tukaj vršile konvencije Treh bratskih Zvez; Zveze Kanadskih Slovencev, Saveza Kanadskih Hrvatov in Saveza Kanadskih Srbov. Na teh svojih konvencijah so delegati in delegatkinje omenjenih organizacij sklenili, da se bodo združili v eno skupno in močno organizacijo, in sicer v že znano organizacijo — Svet Kanadskih Južnih Slovanov.

RESOLUCIJA

SVETA KANADSKIH JUŽNIH SLOVANOV SPREJETA NA DRUGI KONVENCIJI 29. IN 30. MAJA 1948. LETA

SVRHA

Svet Kanadskih Južnih Slovanov je kulturno-prosvetna in pomožna organizacija južno-slovanskih priseljencev v Kanadi.

Svet Kanadskih Južnih Slovanov je strogo nestransko, splošnonarodno in vseobjemajoče gibanje južnih Slovanov.

Član Sveta more postati vsak Kanadčan južno-slovanskega pokolenja ter vsi drugi Kanadčani in njihove demokratične ustanove.

Člani Sveta ne morejo biti odprti ali prikriti fašisti ali prijatelji fašizma, ali kateri z besedo in peresom širijo fašistično in reakcionarno propagando, ali mržnjo in razdor med našimi izseljenci v Kanadi.

CILJ

1. Razširjati bratstvo in enotnost med južno-slovanskimi izseljenci v Kanadi.

2. Pomagati našemu narodu v stari domovini.

3. Kulturno-prosvetno izobraževati našega izseljenca in ga usmerjati, da postane dober državljan svoje nove domovine.

4. Gojiti boljše zveze in razumevanje med narodi Kanade in narodi Federativne Ljudske Republike Jugoslavije.

5. Truditi se za stvar miru, varnosti in napredka v vstopanju in podpiranju demokratičnega gibanja v Kanadi.

Druga konvencija ugotavlja dejstvo, da je z današnjim dnem Svet Kanadskih Južnih Slovanov postal osrednja organizacija demokratičnih južno-slovanskih priseljencev v Kanadi. Tri bratske zveze; Savez Kanadskih Hrvatov, Savez Kanadskih Srbov in Zveza Kanadskih Slovencev — organizacije katere so do te konvencije poslovale kot posebna telesa kulturno-prosvetnega značaja — se združujejo s Svetom, popolnoma soglasne z gori navedeno svrhu in cilji Sveta Kanadskih Južnih Slovanov.

Premoženje ene, druge in tretje gori imenovane organizacije postane od dne te konvencije zakonito premoženje Sveta, katerih predstavniki bodo po konvenciji upostavili posebni odelek pri Svetu Kanadskih Južnih Slovanov, ki bo vodil organizacijsko stran.

Svetu Kanadskih Južnih Slovanov se morejo pridružiti (spojiti) tudi druge organizacije južno-slovanskih priseljencev v kolikor se strinjajo z gori navedenimi cilji in svrhu.

Ker je Svet Kanadskih Južnih Slovanov organizacija širokega ljudskega značaja, organizacija katera objema demokratične sile južno-slovanskih priseljencev, se morejo k njemu pridružiti tudi druge bratske organizacije, pridržajoč si pravico svojega neodvisnega poslovanja. Priključene organizacije imajo pravico na svoje zastopstvo in pravico glasovanja v lokalnem Svetu ali na glavni konvenciji Sveta. Tako priključene organizacije vplačajo letno deset dolarjev članarine.

Svet Kanadskih Južnih Slovanov se bo posluževal in podpiral demokratični tisk jugoslovanskih izseljencev v Kanadi.

Denarne pošiljke namenjene Svetu Kanadskih Južnih Slovanov morajo biti označene za kateri fond so namenjene, ali za pomožni ali upravni. Poštne nakaznice ali čeki se ne morejo delati na osebnost ali posameznike, ampak izključno na službeno ime — Council of Canadian South Slavs.

Prispevki za fond pomoči narodom Jugoslavije se ne more in ne sme porabiti za nikake svrhe, razen za svrhe za katere so namenjene. Vsi upravni izdatki se bodo vršili izključno iz upravnega fonda, katerega bo izvršni odbor Sveta gradil iz letnih članarin, priključenih organizacij in mesečnih članarin rednega članstva.

Druga konvencija Sveta Kanadskih Južnih Slovanov se je vršila dne 29. in 30. maja, v kateri so se združili vsled svojih enoglasnih sklepov tudi delegati in delegatkinje treh bratskih Zvez. Tako je bila Druga konvencija spremenjena v veličastno manifestacijo bratstva in enotnosti Južnih Slovanov, ker so bili na tej konvenciji zastopani tudi bratje Makedonci in Bolgari. Vse je z veseljem in velikim navdušenjem pozdravilo ustanovitev skupne organizacije demokratičnih kanadskih južnih Slovanov iz cele Kanade.

Konvencije se je udeležilo nad sto delegatov, katerim na čast je bil prirejen v soboto večer 29. maja slavnosten banket. Kot gost na banketu je poleg drugih govornikov govoril tudi dobro poznani zvest prijatelj nove Jugoslavije — major William Jones, ki je v družbi svoje soproge Mrs. Jones počastil banket s svojo navzočnostjo. Major Jones je za časa Osvobodilne borbe v Jugoslaviji živel 13 mesecev med partizani in se z njimi udeleževal težkih bojev proti fašističnemu okupatorju. Največ je bival v Sloveniji, Beli Krajini in drugod, kateri kraji so mu še vedno živo v spominu. Dejal je: "da so mu bili najkrasnejši dnevi njegovega življenja, ko se je nahajal med dobrim jugoslovanskim ljudstvom."

Pozdravljajoč delegate in goste Druge konvencije SKJS, je major Jones dejal, da je zelo ponosen, ker je prijatelj jugoslovanskih narodov in da se počuti srečnega, ker mu je dana prilika, da lahko pozdravi kanadske Jugoslovane, kateri s svojim skupnim delom potom svoje organizacije prinašajo med kanadski narod tisto kar se danes ustvarja v novi Jugoslaviji, ter se trudijo skovati dobre odnose in prijateljstvo med narodi Kanade in narodi nove Jugoslavije. Naglasil je: "da je to velike važnosti, posebno v sedanjem času, ko vojni hujskači v zapadnih državah rožljajo s sabljo in ogrožajo mednarodni mir."

Govor majorja Jonesa je bil navdušeno pozdravljen po prisotnih delegatih in gostih, katerim ni pozabil povedati z radostnim obrazom, da je povabljen to leto na obisk v Jugoslavijo, katero povabilo, kakor je rekel, je z veseljem spre-

Protest proti terorju v Grčiji

Beograd, 27. maja — (Tanjug) — Glavni Vse-slovanski odbor v Beogradu je podal izjavo v kateri najostreje obsoja teror, ki ga izvaja atenska vlada nad grškimi rodoljubi.

"V imenu slovanske javnosti in ljudstva", — je rečeno v protestni izjavi Vse-slovanskega odbora — "mi dodajamo svoj glas klicu v zaščito vseh bojevnikov svobode in neodvisnosti Grčije."

"Skupaj z delovnim ljudstvom vseh držav sveta zahtevamo, da se konča teror vlade Sofulisa-Tsaldaris-a in da se morajo vsi bojevniki, ki jih je Atenska vlada zaprla v ječe in koncentracijska taborišča — izpustiti na svobodo."

Atene, 1. junija — (BUP) — General Markos je po radio pozval grško vlado, da naj preneha s terorjem ter sprejme pogoje za mirno uravnavo. On je dejal:

"Demokratična provizorična vlada Grčije je vedno pripravljena sprejeti pogajanja za upostavo miru v Grčiji, da se tako zagotovi mirno demokratično življenje ljudstvu in brez vsakega tujega vmešavanja v grške razmere. Le samo grško ljudstvo more odločiti njihov način življenja in svobodo. Zaradi tega, je grška provizorična demokratična vlada vedno pripravljena na mirno rešitev ki bo v interesu države in v interesu ljudstva."

jel, četudi bo tukajšnja reakcija kričala, da mu je izposlovala obisk Moskva. On je in ostane zvest prijatelj nove Jugoslavije v katero ima največje zaupanje.

Druga konvencija Sveta Kanadskih Južnih Slovanov je sprejela zelo važne zaključke. Sprejeta so bila nova pravila, katera bodo odgovarjala skupni organizaciji in njenim nalogom. Vodstvo organizacije je sestavljeno iz prejšnjih bratskih Zvez in SKJS. Poleg Slovencev Hrvatov in Srbov, kateri sestavljajo skupno organizacijo, so vključeni tudi predstavniki makedonskih in bolgarskih organizacij, tako da Svet Kanadskih Južnih Slovanov vključuje vse demokratične in napredne Južne Slovanove v Kanadi.

Poleg drugih zaključkov je delegacija odločila, da se naj vsled združenja Zvez v eno organizacijo — Svet kanadskih Južnih Slovanov — združijo tudi trije bratski časopisi — Edinost, Srbski Glasnik in Novosti — v eden skupni časopis, kateri naj izhaja dvakrat na teden na štirih straneh.

Konvencija je poleg resolucij poslala pozdrav maršalu Titu in resolucijo premierju Kingu v Ottawa. Poslan je bil tudi protest radi terorja, ki ga vprizarja monarho-fašistična vlada nad ljudstvom Grčije.

Konvencija se je končala v največjem zadovoljstvu in navdušenju ter prepričanju, da se bodo sklepi druge konvencije Sveta Kanadskih Južnih Slovanov spremenili v delo.

Važno za povratnike z prvo skupino

(IZ GLAVNEGA URADA SVETA KANADSKIH JUŽNIH SLOVANOV)

Da bi se izognilo sitnostim v zvezi z odhodom povratnikov prve letošnje skupine in da bi se vršilo ukrcanje v redu je Gl. urad SKJS poizvedel o postopkih carinskih oblasti napram ljudem, ki odhajajo iz Kanade. Dobili smo sledeča navodila:

1. — Vsa prtljaga je podvržena pregledu kanadskih carinskih oblasti. To pomeni, ne samo prtljaga, katero bodo povratniki nosili v rokah, ampak tudi ona, ki je poslana na parnik za ukrcanje v skladišče. Z drugimi besedami, carinski uradniki bodo pregledavali tudi, zaboje, vreče, sode, pakete in drugo, kar vsebuje pohištvo, obleko, hrano itd.

2. — Da bi se ukrcanje vršilo v redu in o pravem času, je potrebno da gre vsak povratnik do najbližjega carinskega urada v mestu kjer stanuje in za-prosi, da se njegova prtljaga pregleda na licu mesta, namesto v Montrealu. Ako vsi povratniki pripeljejo svojo prtljago v Montreal nepregledano, je mogoče da bo moral parnik čakati nekoliko dni, morda tudi nekoliko tednov, dokler ne bo vsa prtljaga pregledana.

Vsled tega prosimo povratnike, da se potrudijo in dajo pregledati svojo prtljago po lokalnih carinskih oblasteh, da bi se moglo ukrcanje izvesti pravočasno.

KAJ VSE MOREJO VZETI POV RATNIKI S SEBOJ

V navodilih glavnega carinskega urada je rečeno, da vsak kdor odpotuje iz Kanade, more s seboj vzeti sledeče:

1. Vse pohištvo, vključno hladilnike (refrigerators), radio, peči, štedilnike, podobe, okraske in druge hišne potrebščine.

2. Osebnosti stvari kakor obleka, knjige, spomin-ske predmete osebnega okrasa in druge slične stvari.

3. Strojno orodje in instrumente, vključno pisalne stroje, katere potrebuje lastnik v njegovi stroki ali zaposlenju, morajo biti njegova osebna lastnina s katerim bo nadaljeval svoj poklic.

4. Potniške automobile, troke, kolesa in motor-na kolesa, katera so osebna lastnina osebe, ki odhaja iz Kanade.

5. Posamezniki morejo vzeti seboj tudi hrano v vrednosti pet dolarjev po vsaki osebi, razen sladkorja in masti, od katerih se ne sme vzeti več kot pet funtov po vsakem potniku in 7 funtov moke po osebi.

Iz gori navedenih navodil je zelo važno razumeti še sledeče. Zakon dopušča izvesti vse hišne potrebščine, kar pomeni, da more vsak posameznik vzeti s seboj po nekoliko komadov teh potrebščin, toda nobeden posameznik ne more vzeti s seboj več kot eden hladilnik, po eden šivalni stroj, štedilnik, avtomobil itd.

Prosimo, da se vsi potniki ravnajo po gornjih navodilih, ker bi se drugače mogli iznajti v neugodnosti pri ukrcanju, t.j. pri pregledu njihove prtljage ter s tem provzročiti, da bi se ukrcanje in odhod parnika ne mogel izvršiti v redu.

"EDINOST"

Published weekly at
479 Queen St. W., Toronto, 2-B Ontario
by Edinost Publishing Proprietor
in Slovenian Language

Registered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1948, as No. 47999 C.P.

EDINOST

479 Queen St. W., Toronto, 2-B Ontario.

Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenaročenih
članov in dopisov se ne vrača.

izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:

Važni dogodki v zgodovini Kanadskih Južnih Slovanov

Zadnji teden, 28., 29. in 30. maja so se godili zelo važni dogodki v zgodovini kanadskih južnih Slovanov. Omenjene dni so se vršile konvencije treh bratskih Zvez: Slovenske, Srbske in Hrvatske, na katerih se je sklenilo združenje treh organizacij v enotno organizacijo. Značilno pri tem je, da ni bil niti eden glas proti združenju, ampak je bil ta korak enoglasen in z navdušenjem pozdravljen.

Iste dni, to je 29. in 30. maja se je vršila Druga konvencija Sveta Kanadskih Južnih Slovanov. Kdo v Kanadi ne pozna te organizacije? Svet Kanadskih Južnih Slovanov je v Kanadi poznan slehernemu našemu človeku in tudi drugim narodnostim. Dobro je znan našemu narodu, kakor tudi ljudskim voditeljem v starem kraju, kaj logičnejšega je torej moglo biti, kakor združenje kanadskih jugoslovanskih organizacij pod tem imenom, in to se je v resnici tudi zgodilo v veselje vsem, z dobro mislijo v sredu.

Ko se je izbiralo ime novi skupni organizaciji, kanadski Jugoslavlani niso pozabili, da izven mej Federativne Ljudske Republike Jugoslavije na Balkanskem polotoku žive še drugi slovanski narodi, namreč Makedonci in Grčiji, kateri ravno sedaj vodijo težke boje za osvoboditve Grčije izpod monarho-fašistične tiranije. Pri tem naj bo omenjeno, da se je na tej zgodovinski konvenciji nahajal tudi zastopnik teh Makedoncev, zastopnik grškega naroda in da se je iz te konvencije poslala protestna resolucija v protest množičnega pobiranja nedolžnega grškega naroda, ki si ne želi drugega, kot svobode in mirnega življenja.

Kanadski Jugoslavlani niso pozabili, da žive Slovani v bratski Ljudski Republiki Bolgariji katera ima, odkar obstoja v obeh deželah ljudska oblast najtesnejše in bratske odnose z Federativno Ljudsko Republiko Jugoslavijo. Vsled tega so vrata Sveta Kanadskih Južnih Slovanov na široko odprta tudi tema dvema bratskima narodoma, da svoje organizacije vključita v to enotno južno-slovansko organizacijo v Kanadi. Sicer so njihove organizacije že sedaj priključene, k Svetu Kanadskih Južnih Slovanov, ali je srčna želja vsakega dobromislečega južnega Slovanca, da pride do organizacijskega združenja, na način kot so to storili Slovenci, Srbi in Hrvati na svojih konvencijah dne 28. maja t.l.

Kanadski Jugoslavlani niso niti pozabili na neosvobodene brate v Juljski Krajini in Slovenski Koroški, kateri še vedno ječe pod tujo peto. Tudi priseljencem teh krajev so vrata odprta, da se lahko včlanijo v to organizacijo, kolikor se jih nahaja v Kanadi. Z eno besedo, ne ime ne duh ali pravila Sveta Kanadskih Južnih Slovanov ne izključuje nobenega prijatelja nove Jugoslavije, da ne bi mogel pristopiti v to vseobsegajočo demokratično organizacijo, pa naj bo to Makedonec iz Grčije, Bolgar iz Bolgarije, Slovenec iz Italije ali Korošček, ki je pod zavezniško okupacijo, ako je naseljen v Kanadi.

To vse dokazuje, da vodi kanadske Jugoslavane ena želja in ta želja je, enotnost, bratstvo enakost. Njih namen je združeno doprinesati stvari miru in boljšem razumevanju med narodi Kanade in narodi Nove Jugoslavije. Organizirani se bodo trudili upostaviti trgovske zveze med Kanado in Jugoslavijo, kar bi bilo zelo koristno za obe državi. Prijateljske trgovske zveze, bi dale zaslužek kanadskemu delavcu, Jugoslaviji pa dovolj potrebnih strojev in orodja, ki ga rabi pri obnovi in izgradnji svoje ekonomije.

Resolucija, ki je bila sprejeta na konvenciji Sveta Kanadskih Južnih Slovanov vključuje tudi klavzulo: "kulturno-prosvetno dviganje našega izseljenca in ga usmerjati, da bo postal dober državljani nove domovine." Izseljencu, ki živi po dvajset ali še več let v Kanadi, so dobro poznane razmere, kako se gleda na priseljence in kakšne prilike ima za kulturno-prosvetno izobrazbo. Priganjanje pri delu v tem se obstoji vse kulturno izobraževanje, rudarja, gozdnega delavca, delavca v tovarni, na farmi ali kjer koli. Povrh tega, da tudi sami "bosji" pokažejo kakšni učitelji kulture so, navadno imenujejo našega priseljence "bohunk", kadar je njih želja užaliti utrujenega in potnega trpina.

Resnica, da se v zadnjih časih ne dogaja ta šola "kulture in prosvete" tako pogosto, ali se dogaja vendar le. Posledica, take izobrazbe je, da postane človek top za vse. Navadno se uda pijači, ker mora napajati svojega "bosa", da ga drži na delu, ker bi z izgubo dela izgubil svoj kruh. V takih okoliščinah nima časa vzeti knjigo ali časopis v roke, da bi iz dobrega čtiva spoznal odkod ta jarem, zakaj se mora klečeplaziti pred "bosom", zakaj nima časa misliti na razvedrilo, zakaj mnogi nimajo časa misliti na družino, zakaj ne more preživljati družine, zakaj večno živi v strahu, da na starost, ko ne bo mogel delati ne bo imel sredstev za življenje ne oskrbe? Ljudje iz takih vrst, polniho raznovrstne zavode in so v breme državi, torej niso dobri državljani. Dobri državljani so, ki se kulturno-prosvetno vzpenjajo vedno višje, organizirajo da pomagajo napredku človeške družbe, odstranjujejo posamezne izkoriščevalce, ki provzročajo to stanje. Ni krivica njihova, da je tako. Da pa to spoznajo jim je potrebno resnične kulturne, prosvete, katero jim nudijo delavske organizacije.

Taka organizacija je — Svet Kanadskih Južnih Slovanov. Vsled vsega tega in še mnogo drugega je korak združenja bratskih organizacij v eno organizacijo zelo važen zgodovinski dogodek v življenju kanadskih južnih Slovanov.

GESTAPOVSKI VOJNI ZLOČINCI PRED SODIŠČEM V LJUBLJANI

(Nadaljevanje)
SPILON JURANIČ JE DAJAL
NAJTEŽJE VOHUNSKO
PODATKE

Naslednji agent špijonskega centra tuje obveščevalne službe na Dunaju je bil obtoženi Juranič Oskar, ki je kot generalni sekretar ministrstva zunanjih zadev FLRJ imel najširše poglede v ustroju naše zunanje politike, da je kot eden od prvih izmed obtožencev vzpostavil zvezo s tujim špijonom N.N. Ko je Juranič leta 1946, vzpostavil zvezo z agentom špijonskega centra na Dunaju, mu je dal špijonske podatke o politični situaciji in o načrtu našega zunanjega ministrstva v zvezi z Avstrijo, kar priznava: "Avgusta 1946 sem mu rekel, da bomo ukiniteli našo vojno misijo na Dunaju in postavili politično predstavništvo. . . To je izdaja državne tajne. . ." Z agentom obveščevalnega centra na Dunaju se je Juranič večkrat sestajal, kar sam priznava.

Poleg tega je Juranič vzdrževal stike tudi z agenti Diehlom, Bartletom in Čoričem. Značilno za Juraniča je to, da je izmed vseh obtožencev bil plasiran na najbolj prazen položaj in je dajal pri obveščevalni službi najtežje špijonske podatke, istočasno pa najzaupnejše državne tajne.

Obtoženi Čorič je dal špijonska poročila, Dervišević pa kot star agentski pomočnik Presterla zvesto pomagal temu špijonu pri njegovem vohunskem delovanju v Jugoslaviji.

Presterl je poleg organizirane špijonske mreže in sabotaže še sam vršil špijonažo, kjer koli je to le mogel. Presterl Martin pa je istočasno pod krinko velikega prijatelja Jugoslavije ustvarjal pod vodstvom špijonskega centra na Dunaju časopisno tiskovno agencijo, ki naj bi bila odskočna deska še drugih agentov tega špijonskega centra še za nove agente pod krinko raznih žurnalistov in dopisnikov v

Jugoslaviji. Tudi Hahn Hildegardi, špijunki neke tuje obveščevalne službe, je omogočil, da je prišla v Jugoslavijo, kjer je prav tako vzpostavila zvezo z bivšimi gestapovskimi agenti kot na primer s Pavlom Macunom v Mariboru.

V skupini obtoženih špijонов, diverzantov, saboterjev in škodljivcev je tudi mednarodni agent Gasser Paul, vojni zločinec iz dachauske bolnice, ki je prišel v Jugoslavijo po direktivi tuje obveščevalne službe, da bi tu vzpostavil stike z bivšimi gestapovskimi agenti in jih vključil v to špijonsko službo.

AGENT LIČEN SE JE HOTEL
KAMUFLIRATI KOT UDARNIK

Tako so ti zločinski agenti tuje obveščevalne službe z Diehlom na čelu na vplivna in odločujoča mesta v državnem in gospodarskem aparatu tihotapili tuje agente in ob zaščiti drug drugega vršili načrtno škodljivstvo, sabotaže, diverzije in špijonažo, da bi ovirali našo petletko in preprečili njeno izvedbo. Izrazit primer njihovega dela je v slovenski kemični industriji, ki so jo imeli v rokah agenti te špijonske organizacije. Vsi ti zločinci so znali mojstrsko kamuflirati sebe, a ne samo to, temveč so si dali nekateri od njih celo naslov udarnika, kot na primer obtoženi Ličen.

Pri tem svojem diverzantskem uničevalnem delovanju niso sodelovali vedno samo neposredno, ampak so za svojo kamuflažo uporabili tehnološke procese v posameznih tovarnah, ustvarjali pogoje, da so mogli drugi agenti istega špijonskega centra vršiti neposredno diverzantsko akcijo ali pa še bolj rafinirano ustvarjati pogoje v tovarnah, pod katerimi je prišlo do okvare, požiga ali eksplozije pod videzom slučajnosti. Agenti v Kontrolni komisiji jasno niso odkrili diverzij, sabotaž in načrtnega škodljivstva, temveč so vse te primere proglasili za nesreče. Take zaključke so običajno potrdili tudi taki eksperti kot na primer agent

Krajnc, ki je bil docent na tehnični fakulteti ljubljanske univerze.

Obtoženi Barle o tem izjavlja: "Kot član Kontrolne komisije sem v tovarni kleja videl nevernost eksplozije in nisem namerno ničesar ukrenil za odstranitev te nevarnosti. Zaradi tega mojega ravnanja je prišlo kmalu do eksplozije, pri kateri sta bila ubita dva človeka in porušeni objekti. . ."

Stepišnik Milan pa navaja, da ga je maja 1947. v "T-Force" hotelu v Herfordu obiskal tuj agent, ki mu je dal naslednja navodila:

NAVODILA ZA UNIČEVANJE
NAŠEGA GOSPODARSTVA

1. Stremeti za neorganiziranostjo v vzdrževanju strojnih naprav in za pristopanje k reparaturam šele takrat, ko pride že do večkratnih kvarov. Ne pravočasno nadomeščati obrabi izpostavljenih delov. Stroji prehajajo tako v prekomerne zastoje. Zanemarjati zalogo rezervnih delov.

2. Sestaviti plan tako, da ni mogoče vseh strojnih naprav maksimalno izkoristiti. Nesmotno žongliranje s programom dela, t.j. nesistematično razporejanje proizvodnega programa v cilju ustvarjanja notranjih trenj v produkciji sami, kar nujno privede do tega, da so nekateri stroji močno preobremenjeni, nekateri pa v istem času zaradi brezdelja stoje.

3. Zadrževati v skladiščih izgovljen robo in dajati prednost pri izdelkih in pri odpremljanju evidentno manj važnemu materialu, kar nujno privede do motenj pri vseh za važni material zainteresiranih naročnikov.

4. Razporejati kadre v tovarni tako, da niso njihove sposobnosti maksimalno izkoristene. V zvezi s pregledi tovarn za polizdelke oziroma lahkih metalov, kar je bila naloga našega tipa, in izgradnje tovrstne industrije pri nas je omenil:

1. Da naj se izroči izdelava potrebnih načrtov tujim strokovnjakom,

ki bodo načrte izdelali s takimi napakami, da bodo neopazeno ovirale in znižale proizvodnjo in istočasno zvišale proizvodne stroške.

2. Omogočiti namestitve čim več tujih strokovnjakov, med katere se bo dalo vtihotapiti čim več tujih agentov.

Kazniva dejanja obtožencev so potrjena na osnovi njihovega priznanja in dokumentov s pričami in drugimi dokaznimi sredstvi. Jasno je dokazano iz delovanja vseh obtožencev tako v času okupacije, a zlasti še po osvoboditvi iz njihovega zločinskega delovanja proti ljudstvu in državi, da je to samo nadaljevanje zločinskega delovanja vodnega po nalogu inozemskih špijонов in predstavlja zločin izdaje domovine. To tem bolj, ker so obtoženci z malimi izjemami vidne osebnosti v našem javnem življenju, ki so se z lažnimi izjavami in zločinskimi delovanjem dokopali na tako odgovorna mesta.

To dokazuje ponovno vzpostavitev in ponovno reorganizacijo obveščevalne mreže po Presterl Martinu, ki je, potujoč po Jugoslaviji v družbi špijone Hahn skušal pridobiti čim več sodelavcev za obveščevalno mrežo v Jugoslaviji in kjer so se mu takoj stavili na razpolago stari gestapovci Diehl Branko, Barle Karl, krajcar Boris, Čorič Peter in preko njih Puffer Janko, Stepišnik in Oswald ter Juranič in Dervišević Ramo.

...OBTOŽENI SO NAJVEČJI
IZDAJALCI DOMOVINE

Vendar ta špijonska grupa, ki se ni ustrašila niti največjih zločinskih dejanj pri ustvaritvi svojega peklenkega načrta, ni imela in ne bo nikoli imela zaslonbe v ljudstvu, ker predstavlja le majhen krog zločincev, ki jim je budnost našega delovnega ljudstva in budnost organov državne varnosti preprečila, da bi nadaljevali svoje zločinsko delovanje. Obtoženci so vsi od prvega do zadnjega največji izdajalci svoje domovine in smrtni sovražniki svojega ljudstva, kajti hoteli so zrušiti ljudsko državo s sabotažami, diverzijami v času, ko se naše ljudstvo z vsemi silami trudi obnoviti svojo med vojno porušeno domovino in izvesti petletni plan.

Ti provokaterji, ki so se bili prikradli na odgovorna mesta ljudske države, so se kljub temu neprestano bali, da bi se razkrinkavali njihovi zločini proti delovnemu ljudstvu, proti ljudski državi. Ker so bili neprestano v strahu, da ne bi bili razkrinkani, so ti zarotniki videli svoje edino rešitev v strmo glavljenju ljudske oblasti in v spremembi obstoječe državne ureditve FLRJ.

RAZKRITJE TE TOLPE JE NOV
PORAZ NAŠIH ZAKLETIH
SOVRAŽNIKOV

Obtoženi inozemski vohuni in saboterji petletnega plana niso mogli kljub svojim visokim položajem in refinirani sabotaži, ki so jo vršili, ogroziti naporov ljudstva in izvajanje politike maršala Tita, politike obnove in izgradnje, dviganja gospodarske moči in blagostanja naše države ter našega ljudstva, kajti petletni plan se je uspešno izvajal kljub njihovi zločinskih raboti. Jasno je, da bodo napore našega ljudstva dali sedaj, po očiščenju teh gnusnih zajedalcev našega državnega organizma, še večje rezultate kot doslej.

Ni dvoma, da pomeni razkritje te zločinske bande nov poraz zakletih sovražnikov našega naroda ter uspeha naše države in ljudstva, ki bo odslej še bolj budno zasledovalo in pomagalo razkrinkavati vse sovražnikove zločinske poskuse, ki grejo za tem, da bi zavirali in minimalizirali naš petletni plan.

Obtoženi izdajalci se niso menili za interese in napore delovnega ljudstva in so se kot narodni izkoreninjenjenci ter hlapi v službi tujih gospodarjev posluževali najbolj ostudnih zločinskih sredstev v svoji izdajalski zločinski aktivnosti. Padli so v globoko blato in izdajo domovine ter so postali izvržki, proti katerim naj vojaško sodišče izreče zaželeno najstrožje obsodbo.

Ko je javni tožilec prenehal čitati obtožbo, so številni poslušalci njegove ugotovitve sprejeli z dolgotrajnim ploskanjem. Zatem je tožilec predlagal, naj bi v zvezi posameznih točk obtožbe proti obtoženemu Juraniču, Presterlu, Stepišniku in drugim, v kolikor gre za predstavnike tujih držav, sodišče odredilo tajno razpravo zaradi zaščite državnih interesov. Po posvetovanju je sodišče sprejelo ta predlog, naka je predsednik odredil krajši odmor.

Po odmoru pa se je začelo zaslišavanje obtožencev, ki je trajalo več dni. Ko je bilo dokazano posto-

panje končano je sodišče prešlo h končnemu govoru tožilstva, obrambe in obtožencev. Besedo je dobil pooblaščenec vojaškega sodišča JA, javni tožilec LRS Krivic Vladimír.

GOVOR JAVNEGA TOŽILCA LRS

"Tovariši sodniki, člani vojaškega sodišča armije!

"Pričujoča razprava je pritegnila nase pozornost vse naše javnosti v taki meri, kakor doslej še noben proces v treh letih obstoja nove Jugoslavije. Ta okolnost nedvomno dokazuje, da gre v tem primeru za stvar, ki je nadpovprečno važna in izrednega pomena za našo državo in naše ljudstvo. Izredno zanimanje in izreden pomen, ki ga pripisuje temu procesu naša javnost, je popolnoma na mestu, ker gre za zločine, kakršni se doslej pred našim sodiščem še niso obravnavali, ker gre za zločine, kjer so zločinci svoja dejanja izvajali, zlorabljajo svoje visoke funkcije, na katere so se povzpeli s pomočjo prevare političnega in državnega vodstva, hinavsko skrivajo svoj izdajalski obraz pred ljudstvom.

Ta proces je sedaj pojasnil in je dal vsemu našem ljudstvu preprečen odgovor na vprašanje, od kod se organizirajo in kdo je kriv za sabotaže v industriji, prometu, v prehrani in tako dalje. Daje odgovor na vprašanje, kako je mogoče, da so se taki zločinci vrtili na odgovorna mesta in na kakšen način so razjedali in hromili od znotraj naš državni aparat.

Narodnoosvobodilna borba je bila velika preizkušnja za naše narode. Ogromne žrtve smo doprinesli za svobodo in neodvisnost. Toda kakor je dejal Ivan Cankar že l. 1918., po prvi svetovni vojni: nobena solza ni bila potočena za zastonj, nobena kaplja krvi prelitá zastonj. Ljudstvo je ojklenelo v borbi s sovražnikom. Očiščeno in pomlajeno obnavlja, gradi in utrjuje svojo svobodo in neodvisnost domovine. Toda istočasno, ko se je slovensko ljudstvo skupno z ostalimi narodi Jugoslavije in veliko Sovjetsko zvezo borilo proti zakletim svojim sovražnikom, so se našli ljudje, izvržki svojega rodu, ki so stopili na stran sovražnika svojega ljudstva in so se mu celo ponujali. To niso bili samo odkriti sovražniki, kakršni so belogardisti, slovenski domobranci, ustaši, nedivčevi in ljotičevci, ki so se pred licem naše javnosti razkrinkavali že v času borbe in okupacije. povsem in popolnoma pa v sodnih procesih po osvoboditvi. Kot najnevarnejši in najbolj strupeni sovražniki našega ljudstva so se pokazali, ko so uspeli zaradi svojega hinavstva vriniti se, zlorablajoč članstvo KP in OF, ter prikrili delo v dobi okupacije in še nekaj let po vojni.

Oni so v času okupacije, kot je nazorno pokazal proces, opravljal vlogo najbolj zavrnjenih krvnikov in masovnih morilcev in uničevalcev svobodoljubnih internirancev v taborišču Dachau. Vse to svoje delo so opravljali pod lažno in ostudno krinko starih španskih borcev in komunistov, čeprav iskreni in dosledni antifašisti niso nikdar bili. Dolgo vrsto let pred vojno so delali po večini tajno v službi kot razbijalci delavske, ljudske, narodne in državne enotnosti. Bili so v službi inozemskih špijonskih agencij kot najvulgarnje predana banda provokaterjev in ovaduhov.

V taborišču Dachau so med okupacijo kot najzvetrejši hlapi gestapa in njihova glavna opora pomagali dušiti in razbiti odpor, organizirali so znani provokatorski "komite", organizirali ovaduhov mrežo ter tudi sami neposredno sodelovali pri najgnusnejših, nečloveških zločinih na poizkusnih postajah, kjer so z največjim cinizmom in sadizmom eksperimentirali na živih ljudeh, na internirancih Dachau; na delo v delovno komando so pošiljali ljudi in pomagali s tem tuji vojni industriji. Sodelovali so na zločinskih poizkusnih postajah, okuževali internirance z bacili malarije, pri poizkusih z zniževanjem zravnega pritiska, pri poizkusih z ohlajevanjem vode, sodelovali pri preparatih za strjevanje krvi, pri poizkusih zastripitve na živem organizmu in temu podobno. To so bile metode najbolj barbarskega in ciničnega uničevanja ljudi, kar jih pomeni človeška zgodovina. To zasenčuje celo grozote zloglasne inkvizicije katoliške cerkve v Španiji. Vse to se je godilo v Dachau, v tej množični mučnici in uničevalnici imperia-listične Nemčije. Tu je imperialistična Nemčija šolala svoje krvnike, agente, morilce, ubijala v njih poslednjo senco človeškega čuta dostojanstva in morale, če so jo obtoženci sploh kaj imeli.

(Dalje na 4 strani)

Veličastna prvomajska parada v Ljubljani

V SPREVDU JE SODELOVALO 60.000 LJUDI, V ŠPALIRJU PA JE BILO
50.000 GLEDALCEV

Ljubljana, 2. maja. — Včeraj dopoldne je bila v Ljubljani velika prvomajska parada. V sprevidu je sodelovalo nad 60.000 ljudi iz Ljubljane in ostalih krajev Slovenije, na obeh straneh Bleiweisove ceste pa je paradi prisostvovalo več kot 50.000 gledalcev. Na častni tribunici so bili podpredsednik Prezidija Ljudske skupščine FLRJ Jože Rus, predsednik Prezidija Ljudske skupščine LRS tov. Josip Vidmar, predsednik vlade LRS tovarši Miha Marinko z ministri, predsednik Ljudske skupščine LRS tov. dr. Ferdo Kozak, predstavnik Jugoslovanske armade generalmajor Šumanja in generalmajor Djuričević, predsednik glavnega odbora Enotnih sindikatov Slovenije tov. Rudolf Janko, sekretarka glavnega odbora APZ Mimi Zupančičeva, predsednik glavnega odbora LMS, prezident Akademije znanosti in umetnosti, dr. France Kidrič, rektor univerze dr. Melik, rektor Akademije upodablajoče umetnosti tov. Božidar Jakac in številni drugi, predstavniki ljudske oblasti in množičnih organizacij.

Ob osmih se je mimo slavnostne tribunice pričel pomikati veličastni prvomajski sprevid. Na čelu je prikorakala vojaška godba, za njo pa so stopali v strumem koraku borci naše junaške armade. Gledalci so jih z vzklikanjem pozdravljali.

Mimo tribunice je prikorakala velika skupina z viharjočimi rdečimi zastavami. Sledili so udarniki iz Ljubljane in drugih krajev Slovenije. Nosili so velik grb FLRJ, sliko maršala Tita, takoj za njo so nesli v sprevidu grb LRS in sliko predsednika vlade Mihe Marinka.

Za udarniki novomeškega, ljutomerskega in drugih okrajev so prikorakali fizikulturniki z zastavami vseh barv, oblečeni v fizikulturne kroje, prvi v bele, drugi v rdeče, fizikulturnice v plavih krilih in belih bluzah. Za njimi so korakali planinci z vso opremo, nato pa spet fizikulturniki in fizikulturnice v belih, plavih in rdečih krojih, s številnimi zastavami in transparenti. Mimo tribunice so se vrstili nogometarji, plavo-beli fizikulturniki z veliko sliko Karla Marxa, sabljači, boksaarji, fizikulturniki s slikami Lenina, Stalina, Tita ter Edvarda Kardelja in Mihe Marinka, sledili so lahko-atletični, odbojkaški, smučarji, pionirji-modelirji, športni letalci, padalci, motoristi.

"Danes tečajniki, jutri traktoristi", so napisali na svoj transparent mladi, kreпки gojenci traktoristi tečajev, ki so korakali v sprevidu oblečeni v temne, rjave delovne pajace. Graditelji pionirske železnice je pozdravil še poseben aplavz. Za veliko sliko maršala Tita so šli mladi rudarji rudnika Zagorje, ki so ustanovili prvo mladinsko število. Nato pa so se vrstili mimo tribune številni graditelji zadržnih domov, ki so imeli na transparentih izpisane delovne obveznosti, število prostovoljnih delovnih ur. Sledili so mimo dijaki gimnazij, pionirji in pionirski pevski zbor Ivana Cankarja. Nato so korakali v železničarske uniforme oblečeni pionirji-železničarji, vlakovoje, odpravni vlakov, kretničarji in sprevidniki za pionirsko progó.

Mimo so prikorakali mladinci Tehnične srednje šole. Na transparentu so napisali: "Domovino bomo elektrificirali!" "Industrija kliče mlade strokovnjake!"

Po široki cesti so prikorakali mladinci, udeleženci lanskim mladinskih akcij, graditelji proge Samac-Sarajevo. V sprevidu je šla dvakrat udarna ljubljanska MDB Franceta Rozmana-Staneta, celjska MDB Staneta Kavčiča. Prišli so regulatorji Ljajka, graditelji Nove Gorice s krampi in lopatami. Mimo tribune so prikorakali z vzklikanjem prvemu maju — prazniku dela, maršalu Titu, ljudski oblasti. Nato so šli mimo mladinske delovne brigade za avtostrado Zagreb-Beograd, gradnjo Novega Beograda, na transparentih so imeli narisane načrte in obveznosti. Brigadirji so nosili vrsto transparentov z napisi, ki so govorili o uspehih na kulturno-prosvetnem delu, v fizikulturi in drugem.

Mimo tribune so prišli člani OF in njenih množičnih organizacij, zastopniki ljudske oblasti iz vseh okrajev LR Slovenije. Prikorakali so delavci tovarne verig, rudarji zasavskega bazena v rudarskih oblekah, z orodjem in svetilkami, delavci elektrarne na Mariborskem otoku in delavci tovarne "Guma" iz Kranja s svojimi izdelki. Sledili so delavci tovarne čevljev "Pecko", za njimi godba in velika skupina s sindikalnimi zastavami.

Za šestimi napisi, ki so jih nosili na čelu posameznih podružnic, so prikorakali delavci in nameščen-

ci centrale in posameznih gradilišč "GRADIS-a". Dolgi koloni delavcev "Gradisa" so sledile nove skupine, transparenti, slike.

Na čelu delavcev in delavk tovarne "Pletenina" so nosila dekleta napis "Pletenina" v naših narodnih barvah. Sledila je godba vrsta kovinarjev. Delavci "Litostroja" so nosili sliko predsednika sindikatov Slovenije Rudolfa Janka. Delavci tovarne "Stora" so nosili številne zastave in rdeče zvezde s slikami naših velikih učiteljev Lenina-Stalina in Tita v sredini. Delavci "Megrada" so napisali na transparent, da bodo izvršili svoj letni plan do 29. novembra.

Delavcem "Utensilije" so sledili ribiči, za zastopniki delavcev Škofjeloške predlinice in tkalnice so korakali člani sindikata zveznega inštituta za TBC z Golnika, delavci tržiških, kranjskih tovarn, Primorci v narodnih nošah, delavci iz slovenjegraške tovarne meril, iz tovarne v Strnišču, graditelji-prostovoljci z Dolenjske ceste, združene tovarne svile, delavci tovarne avtomobilov, brusov, mariborske tkalnice, ruske tovarne duška, rudarji kočevskega rudnika, sindikati iz Trebnjega, zastopniki gozdnih uprav, idrijski rudarji, delavci Gustrjoja, mladina kmetijskih šol, kmetijsko obdelovalne zadruge in vinogradniške zadruge iz vseh delov Slovenije. V sprevidu so šle Gorenjke v slikovitih narodnih nošah in za njimi Korošice. Kmetje iz Sežane so nosili v sprevidu češnjevo drevo z zrelemi, rdečimi sadovi, figovo drevo, oljko in trto. Nato so prišli književniki, slikarji in kiparji, glasbeniki, gledališki umetniki. Sledila je univerza. Za univerzitetnimi profesorji so korakali študentje. Nato so se vrstili mimo tribune člani sindikatov vladnih ustanov in člani umetniškega društva "Jože Mojskrič".

Nosilci značk prostovoljnega dela so želi velik aplavz. Dolga vrsta ljudi prostovoljcev-mladincev, delavcev, delavk, nameščencev, gospodinj, upokojevcov z dvema, tremi značkami je šlo mimo tribune. Mimo tribune je prišel dolg sprevid naših železničarjev. Na čelu je šla skupina z rdečimi zastavami. Za železničarji so šle nove in nove skupine, zastave, slike, transparenti. . . Sprevid trajal več kot dve uri.

Konvenčno poročilo Gl. tajnika Z.K. Slovencev

Delajo za večino z večino

Tovariši in tovarišice:

Zopet smo se sestali, da pregle- damo delo in uspehe naprednega gibanja v naši organizaciji Zveze Kanadskih Slovencev in da izdelamo nove načrte za naše bodoče delovanje v korist splošnega pro- gresa za kulturno-prosvetno živ- ljenje in kakor tudi progressa ki se tiče celotnega ljudskega življenja v splošnem. Predno pa započnemo z našim delom naj omenim, da ne- moremo častnejše in dostojnejše odpreti našo četrto konvencijo, ka- kor da izročimo naše tople pozdra- ve našim tovarišem in tovarišicam ki se nahajajo še tukaj v Kanadi in kakor tudi bivšim članom kate- ri so se povrnil v rojstno domovi- no, da pomagajo zgraditi novo Fe- derativno Ljudsko Republiko Jugo- slavijo. Prepričan sem, da se na- haja še veliko naših tovarišev in tovarišic v Kanadi, ki tudi željno pričakujejo trenutka za povratek v domovino, svoj rojstni kraj, na katerega ne pozabi nobeno živo bi- tje pravega razuma.

Tovariši in tovarišice: Od časa ki se je vršila naša tretja konven- cija v Sudbury, dne 1. in 2. sep- tembra, leta 1945, pa do danes, se je svetovni položaj zelo izpreme- nil. Takoj po porazu barbarskega fašizma, ki so ga velike zavestne sile z svojimi ogromnimi žrtvami uničile, smo pričakovali, kakor drugod po svetu tako tudi v Ka- nadi, da zavladava prava svoboda in demokracija, medsebojno medna- rodno prijateljstvo, ki bi uresničilo dobo že dolgo zaželjenega pravega in trajnega miru. Toda naše želje še do danes niso bile dosežene in izpolnjene. Vse moralne, material- ne in življenske žrtve, katerih so gotovo največ utrpeli Slovanski narodi, posebno pa Sovjetska Zve- za, so danes po reakciji vseh vrst in kapitalu pozabljene. Prosvetno- kulturnemu in socialno-ekonomskemu svetu grozijo ponovne zapreke. Ze zopet se nam obetajo črni dne- vi naše bodočnosti. Ponovno so se pojavili razdiralci enotnosti, kateri vohajo nad mirujočimi ljudskimi množicami svoje novo morilno oro- žje, "atomske bombe" in druge vsakovrste iznajdbe. Se vedno se nadaljujejo rasne diskriminaci- je in zaničevanje nekaterih nar- odnosti, ki ga širijo ostanki fa- šizma.

Reakcionarne vlade in njihovi

priveski so započeli pravi pogon na delavske unije, napredne organizacije in napredne ljudske države, v katerih poskušajo delovne ljudske mase izboljšati življenjski položaj. Finančni kapital Wall Streeta, ka- teremu nasedajo in pomagajo ame- riške oblasti, hoče prisilno zavlada- ti svet. Pri tem umazanem delu mu zelo pomaga tudi njihov sosed ka- nadski kapital in njegovi reakcion- arni krogi. Truman-Marshall-Abbottov in razni drugi načrti se vsiljujejo delovnemu ljudstvu, s katerimi se hočejo še bolj obogatiti Wall Streetski bankirji in njihovi privrženci, ki hočejo kvovati delov- nego človeka v verige priklenjene- ga k Wall Streetu.

Zaskrbljenost kapitala in reakci- je radi delavskega progressa je na višku zgodovine. Dobičkarji se strašijo medsebojno z bankrotom, stankami in komunizmom. Silijo ljudi k molitvi in miru, obenem pa izdelujejo atomske bombe, s ka- terimi hočejo zastrašiti miroljubno ljudstvo sveta. Toda star prigovor pravi, "kar seje to žanjš."

Tovariši in tovarišice: Ako ravn- o smo mi prosvetno-kulturna or- ganizacija in ne pripadamo nobeni politični stranki, ne smemo mirmo- dušno gledati početja današnjega političnega položaja v Kanadi, temveč moramo z ostalimi miro- ljubnimi ljudmi voditi borbo v ob- rambi za obstoj prave demokracije. Ogromna večina kanadskega nara- da ne želi vojne, temveč želi večji medsebojni sporazum z evropskimi državami kjer se razvija pravilno demokratični duh ki vodi ljudstvo Evrope v gotovo boljše bodočnost.

Naša organizacija Zveza Kanad- skih Slovencev ni bila ustanovlje- na, da bo poleg svojega prosvetno- kulturnega dela prepuščala v nemar delavski položaj, temveč je njeno delovanje poleg prosvete in kultu- re tesno povezano na delavski po- ložaj, ki se razvija s duhom časa v vedno boljši življenjski standard. In vsled tega pobija tudi vse na- sprotno proti delavske napade ki prihajajo od strani iskoriščevalcev in zatiralcev delavstva in njegovih organizacij. Kanadski delavec ne želi, da bi Wall Street in njegovi privrženci spremenili Kanado v po- licijsko državo kakor je "Truma- nova doktrina", napravila v Grš- ki, Italiji in drugod, kjer se pre- poveduje ljudstvu svobodno giba- nje demokratično mislečih ljudi.

KAJ SMO DOSEGLI OD USTA- NOVITVE NAŠE ORGANI- ZACIJE

Pred šestimi leti ko je bila usta- novljena Zveza Kanadskih Sloven- cev, Savez Kanadskih Hrvatov in Savez Kanadskih Srbov v Kanadi, so bili časi in prilike zelo različni od današnjih. V te bratske Zveze so vstopili Jugoslovani, kateri so se nahajali v Kanadi od deset do šestnajst let. Takrat je še divjala strašna vojna. Vsi tisti ki so pristoi- pili v naše bratske organizacije so se popolnoma zavedali položaja in potrebe takratnega organiziranja Jugoslovanov, da se tudi oni ude- stvujejo v borbi za poraz fašizma, kateri je točno tudi držal jugo- slovanski narod v svojih kremp- ljih in moril na tisoče nedolžnih ljudi. Vsak član Zveze je pomagal po svoji mogočnosti moralno in materialno, da se čimprej doseže zaželjeni mir in osvoboditi tudi ju- goslovanski narod strašne fašistične more.

Članstvo treh bratskih Zvez je doprineslo od ustanovitve pa do danes ogromno pomoč Kanadi za časa vojne in kakor tudi pri zbi- ranju za današnje novo Jugosla- vijo in njeno ljudstvo. Članstvo je doseglo tudi zelo velike uspehe na prosvetno-kulturnem polju s tem, da je prirejalo veliko skupnih in posameznih zabav, predstav, itd. kjer se je začelo popolnoma spo- razumljenje med napredno misleči- mi Jugoslovani v Kanadi. Dopri- neslo je velike pomoči v boju za boljši delavski življenjski standard kanadskega nara- da. Dosegle so tudi velik uspe- h pri spoznavanju pravilne smeri in poti po kateri se razvija prava demokracija za splošno ljud- stvo v bodočnosti. Z organiziranim članstvom so se ustanovili tudi prvi in pravi delavski listi Edino- st, Novosti in Srbski Glasnik, ki so in še igrajo glavno vlogo med jugoslovanskim narodom kakor tu- di za splošne koristi za izboljšanje pravičnih delavskih zahtev. Dalje tudi nam prinašajo pravilno raze- mevanje politične akcije, razkrin- kavajo zapeljivce, razdiralce in iz- dajalce ljudske enotnosti.

V času od ustanovitve Zveze se je razdelilo med naš narod v Ka- nadi veliko poudnega čitanja, knjig, brošur in časopisov, ki smo jih prejeli iz domovine. Vse to je nam prineslo velike koristi. S to literaturo je bil naš narod pravil- no poučen o razmerah v novi Jugo- slaviji in iz časov njene štiri let- ne borbe proti okupatorju, ljudskih iskoriščevalcev in izdajalcev, kate- rih se je narod osvobodil po zaslu- gi hrabrih borcev in njihovega ne- ustrašenega voditelja Maršala Ti- ta.

AKCIJA PRI S.K.J.S. (VEČU)

Ko je bila ustanovljena dobro- delna organizacija Svet Kanad- skih Južnih Slovanov, katere je do danes dosegla ogromne uspehe pri zbiranju pomoči za narode Jugo- slavije, so tudi tukaj tri bratske Zveze pripomogle v glavnem, da se je zbrala ta ogromna pomoč ki jo beleži njena kratka zgodovina. Preko Veča se je nudila pomoč tu- di našim povratnikom, kateri so lahko vlagali svoje težko prisluže- ne prihranke, s katerim so si na- bavili potrebščine za povratek in obenem tudi vložili velik del v re- konstrukcijski sklad, pri kateri ob- no se tudi sami udeležujejo. S temi grupami se je tudi povrnilo okrog sto članov in članic Zveze Kanadskih Slovencev. Mislim da mi ni potrebno še dalje naglašati ko- liko je bilo vse storjenega od stra- ni članstva naših organizacij za pomoč narodu, kar je bilo zbrane- ga in poslanega skozi in po za- slugi Veča, ker to delo je poznano vsakemu članu in članici. Poznano je tudi tistim kateri se niso mogli direktno udeležiti pri pomoči, kon- čno pa tudi tistim ki so še danes nasprotniki nove Jugoslavije, ka- teri so nasledili lažni propagandi in izdajalcev svojega naroda. Naša dolžnost je, da take ljudi razkrin- kavamo tudi v bodoče obenem pa nadaljujemo z našo moralno in materialno pomočjo svojemu na- rodu, da čimprej završi petletni načrt.

GRADIMO BRATSTVO IN EDINSTVO

Kakor znano imamo priseljenj iz Jugoslavije pet posebnih na- prednih Organizacij: Zveza Kanad- skih Slovencev, Savez Kanadskih Hrvatov, Savez Kanadskih Srbov, Makedonska Kanadska Narodna Liga in Kanadsko Južno-Slovska Mladinska Federacija. Vse te so takorekto direktno v vezi z našim naprednim tiskom in organizacijo Sveta Kanadskih Južnih Slovanov — organizacija bratstva in edin- stva naših priseljencev. Poleg tega so tudi še druge podporne organi- zacije in društva včlanjene v Veču.

Vse te omenjene organizacije so sodelovale v bratskem sporazumu in pomagale do vedno večjega bratstva in enotnosti našega nara- da v Kanadi, za kar izkazujejo skupne prireditve po naselbinah, kjer se je zbirala pomoč v ene ali druge svrhe. Taka pomoč ni bi- la poslana, da se razdeli po določi- tvi članstva, temveč je bila razde- ljena tam kjer je bila najbolj po- trebna, kar znači, da se je vodila zbirna akcija v bratstvu in edin- stvu, ki je tudi osnovna garancija v bodočih akcijah na polju progre- sa. V bratstvu in edinstvu z lah- koto porazimo vse šovinistične na- mere sovražnikov skupnosti, ka- kor so to storili narodi Jugoslavije pod vodstvom tovariša Tita, kjer vlada sedaj pravo bratstvo in edin- stvo med Slovenci, Hrvati, Srbi, Črnogorci, Makedonci in Bolgari, kateri so v tesnem združenju z os- talimi Slovanskimi narodi.

Poleg grajenja bratstva, edin- stva in kulturno-prosvetnega delo- vanja med našimi priseljenji, so te organizacije veliko doprinesle pri akciji kanadskega delavstva na po- litičnem polju in tukajšnjih huma- nitarnih organizacijah. Naša dol- žnost je, da se tudi v bodoče ude- ležujemo vseh akcij kanadskega progressivnega gibanja, ki ga pod- vzema delovno ljudstvo Kanade. Pri vseh teh akcijah je velikega pomena tudi naša Mladinska Fede- racija, katere šteje okrog 600 član- ov, je zelo delovna in vseh nasel- binah in ozirih ki se tičejo resnič- no delavskega demokratičnega gi- banja.

VSESLOVANSKO GIBANJE V KANADI

Tovariši in tovarišice: Gotovo vam je že znano, da je bil pred letom dni ustanovljen "Vseslovans- ki odbor" z glavnim sedežem v Torontu. Ta odbor je podvzel ak- cijo po vseh večjih mestih in na- selbinah po Kanadi, kjer živijo Slovanski naseljenci, da se poveča in utrdi solidarnost vseh Slovanov. Naše nacionalno vodstvo Zveze tu- di aktivno sodeluje v gl. odboru. Po naselbinah kjer so ustanovljeni naši odseki, so pa oni tudi priklju- čeni pri vseslovanskih odborih. Ti odbori so v mesecu januarju tega leta priredili po vseh naselbinah razne koncerte, zborovanja in ban- kete, pri čemur so prisostvovali naši kulturni delavci in delavke. Ravno sedaj se pripravlja veliko manifestacija za 3. in 4. julija, ka- tere se bodo udeležile vse slovans- ke organizacije iz južne Ontario. Tudi tukaj se nam nalaga dolžnost, da delamo kar je v naši moči na tem, da bo ta manifestacija čim- bolj uspešna in še bolj povečala bratstvo in enotnost slovanskega naroda v Kanadi, obratno pa po- popolnoma razkrinkala razdiralce enotnosti ki še vedno sejejo šovin- istično mržnjo med Slovanskimi narodi.

Zapisnik izvanredne seje VPZ Bled od 16 maja

Začetek seje ob 10. uri dopold- ne na 89 Wood St. Prisotnih sedem odbornikov, blagajnik odsoten.

Po otvoritvi seje se je čital za- pisnik redne seje od 11. aprila, ka- teri je bil sprejet z malim poprav- kom, namreč ime ene članice je bilo zapisano M. Vel, pravilno se glasi M. Vesel.

Tajnik je poročal, da je pisal bivšem podpredsedniku priporoč- no pismo radi zadržanih društvenih listin, da jih naj vrne, kateri pa pisma ni hotel sprejeti. Zaključilo se je, da se ga opozori potom od- seka št. 1, da omenjene stvari iz- roči, v nasprotnem slučaju se bo po postoplo proti njemu po druš- tvenih pravilih.

Čitanje pisma brata Seljaka, ra- di bolniške podpore. Zaključilo se je, da se ga naj opozori, da pri- stopi v bližnji odsek, ker Zveza po- stuje potom odsekov, prej se bol- niška podpora ne more izplačati.

PREJEMANJE NOVIH ČLANOV PRISTOPILIH V KAMPANJI:

Odsek št. 13: — Kramar Vida, Ramosak Vilma, Ramosak John, Kolarič John, Horvat Barbara, Zagar Albin, Zagar George, Majer- le George, Granich Stanly in Ogu- lin Joe.

Odsek št. 14: — Matešič Stje- pan, Ana Greben in Joe Madro- nič.

Vsi enoglasno sprejeti.

Končno se je razpravljalo o pri- pravah za konvencijo, katere se bo vršila dne 2. oktobra 1948 v Kir- kland Lake. Vse podrobnosti bo- do poslana na odseke pozneje.

Zaključek seje ob 11.50 uri do- poldne.

Zapisnikar. J. Piškur

NAŠE BODOČE DELO

Naj tukaj omenim, da naša or- ganizacija Zveza Kanadskih Slo- vencev danes šteje 425 članov in članic. To članstvo se nahaja samo po večjih naselbinah kjer živi več- je število slovenskih naseljencev, kateri tvorijo 16 odsekov. To nam daje vsekakor lep vzgled in povod, da so tudi Slovenci v Kanadi dopri- nesli velik del pri razvijanju ljudskega progressa in cenijo delo naše organizacije vključv lažni propagandi in klevetam, ki jih širijo brez uspeha lahkomišljeni ljudje. Gotovo je, da bodo razvijali delo progressa tudi v bodoče za- skupne interese kanadskih nase- ljencev in kanadskega naroda v splošnem, še bolj oživili prosvetno — kulturno delovanje in gradili prijateljstvo solidarnosti do dru- gih narodov.

Tovariši delegati in delegatinje; Danes, ko se vrši naša četrta kon- vencija se pripravlja odhod v do- movino grupa naših priseljencev, z katerim bomo zopet tudi mi zgubili nekoliko našega članstva kar znači, da bomo zopet iz- gubili del aktivne moči pri našem naprednem gibanju. Mi pozdravlja- mo odhod teh povratnikov v domo- vino, kateri so se odločili za pomoč pri grajenju nove jugoslovanske socialistične države — srečnejše in veselejši življenje. S tem pa na- stane tudi vprašanje kako bomo mi izdrževali življenje našega giba- nja in kakor tudi našega napredne- ga tiska.

To se je predvidevalo že nekaj časa nazaj in je bilo potrebno iz- delati načrt za bodoči obstoj, da bi naše gibanje progressa ne samo os- talo na sedanji točki, temveč pove- čalo aktivnost našega organizaci- skega gibanja med jugoslovanski- mi priseljenji. V mojem poročilu sem že parkrat omenil bratstvo in edinstvo kar je tudi dokaz s tem, da smo vsi pomagali pri vseh zbir- nih akcijah in izročali svoje borne prispevke v organizacijo Sveta Ka- nadskih Južnih Slovanov, kakor so to storili tudi povratniki zadnjih grup, kateri so uložili svoje težko prislužene prihranke in s tem po- magali pri obnovi svoje domovine. Vse to nam daje dokaz, da je že utrjeno bratstvo in edinstvo med našimi priseljenji.

Iz teh gori omenjenih dokazov in razlogov in za nadaljno delova- nje našega naroda v Kanadi bi se najuspešnejše razvijal naš progres in kultura v bodoče v eni sami skupni jugoslovanski organizaciji, kjer je mesto in priložnost za vsa- kega pošteno mislečega južno-slo- vanskega priseljenca. Omenim naj tudi, da ako vzamemo v obzir iz- seljevanje naših priseljencev, po- leg tega tudi naše delovanje v or- ganizaciji SKJS, (Veča) itd. se po- stavlja pred vas vprašanje za ta- kojšnje združitve vseh treh brat- skih Zvez in S.K.J.S. v eno samo organizacijo.

O vsem tem se je že tudi go- tovo razpravljalo po naselbinah kjer so ustanovljeni odseki treh bratskih organizacij in Veča, da bi se tako uredilo vse potrebno za našo bodočo organizacijo. V tem pogledu je tudi gl. izvršni odbor Zveze razpravljal z brati Hrvati in Srbi, kakor tudi izvršnim odborom Veča, kjer se je imelo v vidu se- stav nove in močne organizacije kateri bi odgovarjal tudi za tiste priseljence ki še niso organizirani v naših organizacijah. Po daljšem pretresanju se je tudi priporočilo, da bi bila naša bodoča organizaci- ja pod imenom "Svet Kanadskih Južnih Slovanov", organizacija ki ima častno preteklost moral- ne in materialne pomoči ter je tudi poznana že slehernemu Jugo- slovanu tukaj in kakor tudi v ro- jstni domovini kot organizacija bratstva in edinstva. Vsled tega je tudi pravilno, da se tudi Zveza Kanadskih Slovencev združi z dru- gimimi bratskimi organizacijami pod tem častnim imenom — S.K.J. Slovanov.

Kar se pa tiče združitve našega časopisja Edinost, Novosti in Srbski Glasnik, pa ostaja vprašanje financiranja po katerem vpraša- nju bomo razpravljali na sedanji konvenciji, in bomo morali prines- ti trpno, premišljene zaključke.

Pri koncu se vam zahvaljujem za vaš posluš in sem prepričan, da bodete to moje poročilo temeljito razpravljali, posebno pa vprašanje združenja treh organizacij, združe- nja treh časopisov in vprašanju na- šega bodočega dela, ter prinesli pravilne zaključke ki bodo služili v korist vsem jugoslovanskim pri- seljenjem v Kanadi.

Naj živi enotnost in bratstvo Jugo- slovanov v naši novi domovini Kanadi in novi Jugoslaviji na čelu velikega voditelja Maršala Tita!

Naj živi vedno večjo prijatelj- stvo med narodi Kanade in narodi nove Jugoslavije!

J. Šerjak gl. taj. Z.K.S.

NE BODO SE PRODALI ZA BELO MOKO ALI DOLARJE

Spodaj je priobčeno pismo, ki ga je prejel J. Smrke od tovariša Joe Nagoda, ki se je z drugo grupo pov- rnil v Jugoslavijo. Seveda, so že o njemu tukajšnji klevetniki trosili vsakovrstne stvari med njimi tu- di, da je "pobegnil" v Avstrijo, kakor tudi o Joe Lesarju — aka- sta odšla v Jugoslavijo iz Sud- bury-a — da so mu "vse pobrali". Sedaj se pa oba oglašata iz Ljub- ljane — vesela in zadovoljna. Joe Nagode piše:

"Dragi tovariši Jože: — Ze je minilo precej časa odkar sem za- pustil Kanado in ker sem ti obljub- ljaval pisati in je obenem moja dol- žnost, da se oglasim, ker mi je govorijo v Kanadi, kot se mi poro- ča da sem "pobegnil" v Avstrijo.

"Sam vidiš, da to ni resnica, ker ti pišem iz Ljubljane, kjer delam kot tehničar pri mestni klavnici. Delo je lahko, večkrat mislim, da bogu dneve kradem, ker sem bil navajen le na teška dela. Dela je tukaj povsod dosti ter ga vsakdo lahko spremeni če le hoče.

Ravno včeraj smo imeli majsko parado. Bilo je nekaj nepopisljivo krasnega, ko je v samem spredu sodelovalo 60.000 ljudi ob straneh pa je bilo gledalcev skoraj nič manj kot v povorki. Na častni tri- buni so bili najvišji zastopniki ljud- stva, ministri in drugi, mimo tribu- ne pa so korakali, delavci vsako- vrstnih strok in člani raznih orga- nizacij.

Ko sem korakal v paradu sem mislil na vas, kakor tudi na dru- ge, ki prebivajo v kapitalističnih državah, kako nemogoče je vam na- praviti nekaj takega. Edini vladni "zastopnik" pri vas v Kanadi ali pa v kakšni drugi kapitalistični državi bi bil na majski proslavi — policist s pendrekom, da bi de- lil batine po glavah onim, ki za- nje delajo. Govorijo pa radi o ne- kakšni "demokraciji". Ali rečem, da govoriti o demokraciji in dela- ti za manjšino, — ne more biti de- mokracija.

Pri nas delamo za večino z ve- čino. To dokazuje taka parada, kot smo jo imeli prvega maja, to doka- zujejo svobodni sindikati, požrtvo- valno prostovoljno delo in še ne- šteto drugih stvari jasno kaže, da ljudje ne marajo take "demokra- cije", kot je bila v stari Jugosla- viji, ker je bila na žalost samo za te naše agente in domače izkorišče- valce ljudstva. Za svoje ljudstvo se niso zmenili in zanimali popolno- ma nič. Zatorej niso dovolili tu- kaj graditi tvornice, cest, železnice, vodovodov, elektrifikacije in sto- tine drugih objektov, kar se sedaj z vso naglico gradi.

Nikdar si ne bodo izbrisali sra- mote, da so kot nekdanji "vodite- lji" ene države držali ljudstvo v duhovnikov, da se Jugoslavija ni mogla razvijati, kot druge napre- dneje države in še danes hočejo in delajo, da bi na kateri koli način škodovali ljudem, katerim so pri- zedejali že ogromno dosti trplje- nja. Ravno zaradi njih in njihovih agentov se vrši najbolj umazana propaganda proti novi Jugoslaviji, katere je že naredila več za ljud- stvo, kot stara Jugoslavija v dvaj- setih letih. Tukaj se gradi. Ne verujte nikakšnih laži, ki jih sli- šite o novi Jugoslaviji.

Kar se tiče onih, ki se vračajo nazaj v Kanado, ne bo dolgo ko jim bo jako žal, ker tukaj gre na bolj- še vsaki dan. Če ni tukaj vsega tega kakor je v Kanadi je kriva vojna. Kakor vidim, da so tisti "gremo nazaj", pozabili, da je bila vojna in da ne razumejo ali noče- jo razumeti današnje razmere. Se- veda, da je treba danes tukaj dela- ti in to še precej dobro prijeti, da se vse obnovi, da bomo mogli kaj kmalu čim več izvažati in zame- njavati z našimi lastnimi izdelki, da bomo dobili ono česar še nimamo. Na noben način se pa ne bo- mo prodali za belo moko ali za dolarje.

Vsi tisti, ki klevetečejo novo Ju- goslavijo bodo najbolje storili ako popolnoma pozabijo na Jugoslavijo. Za take itak ne bo nikoli prostora v njej, ker v Jugoslaviji ni pro- stora za proti ljudske elemente. Jugoslavija je nova država in ne mara takih ki nočejo delati. Taki naj kar tam ostanejo od koder la- žejo in klevetečejo.

Ko ve govorim o klevetanju naj povem, da ni res, da bi Jožetu Le- sarju vse vzeli. Ravno danes sem bil pri njih in so prav zadovoljni ter te pozdravljajo. Jaz mislim, da ljudje sploh ne verjamejo takih klevet.

Marsikaj bi imel za opisati, kaj se je godilo tukaj v vojnem času. Bil sem 27. aprila pri sv. Urhu in sem tam videl nad dvesto krst (trug), katere so po vojni izkopa- li. To so bile žrtve domačih izda- jalcev in duhovnikov, kateri so slu- žili Nemcem ter sami delali z be- logardisti zločine. Na vse načine so mučili tiste kateri so bili proti na- ziv-fašističnemu okupatorju. Tž je nepopisljivo in tudi pozabiti se ne sme kaj vse so pretrpeli. Slovani so drago plačali svobodo.

S tem končam in najlepše po- zdravljam vse čitatelje Edinosti.

S.F. — S.N.

Jos. Nagode

Ne smemo pozabiti malčkov

Hagersville, Ont. — Tukaj vam pošiljam \$3.00 za letoletno naroč- nino, katero je obnovil moj stric, ki živi v Združenih državah.

Posebnih novic ni tukaj, razen da je postalo lepo pomladansko vreme, katerega ptice prav vneto pozdravljajo s svojo krasno melo- dijo, katere te še bolj vleče in že- ne v lepo Slovenijo. Tam ptičice še lepše pojejo, cvetje rož, žuborene studenčkov, šumenje rek, venci go- ra — vse to je lepše in krasnejše.

Vsega tega se spominjamo v najlepšem spominu. Spominjamo se pa tudi, da je bila v času naše odsotnosti tam strašna vojna, ko je nesramna fašistična druhal uni- čevala vso to lepoto, ki je človeku neizbrisno v spominu. Vse rane ki jih je okupator prizadejal, naše ljudstvo z veseljem v svobodi oz- dravlja in obnavlja svojo krasno domovino.

Ostala pa je ena rana, ki jo ne bo mogel nihče ozdraviti. Ta rana je neozdravljiva — namreč rana, da je toliko otrok izgubilo svoje hrbre stariše, ki so položili svo- ja življenja v obrambi in za svobo- do te rajске domovine. Zato ne smemo pozabiti teh malčkov, ki so ostali brez očeta in matere. Če ne moremo ozdraviti te rane in nado- mestiti starišev, jim moremo ne- koliko lajšati in nadomestiti to iz- gubo s tem, da prispevamo kolikor kdo more za to plemenito stvar.

V ta namen vam jaz (Mrs. J. Škraba) tukaj pošiljam \$5.00 in \$5.00 je pa prispeval John Rokavi- na, od strica, kakor že rečeno \$3.00 za naročnino. Skupaj \$13.00.

Stricu se list Edinost zelo dopa- de. Ko so bili 14. maja tukaj pri- meni v Hagersville na obisku sva se pomenila ustmeno o marsičemu, med tem tudi o Edinosti. Potem ko se je pahalno izrazil o splošni vse- bin listu, me je vprašal: "Ti, ali bereš 'Pesem gora'?" "Da", sem jim pritrčila, nakar so dodali: "To je tako zanimivo, da komaj čakam, da pride pismošona s prihodnjo številko in takoj prečitam list."

Tudi mene to zelo zanima in še mnogo drugega. Bog vam da dra- gi stricu in teta še mnogo veselih

let in srečnih ur na svetu. To vam želi vaša nečakinja in vam pošilja tople pozdrave.

Istotako pošiljam pozdrave ured- ništvu Edinosti in želim mnogih novih naročnin. Pozdravljam tudi vse čitatelje po Kanadi in Zdrže- nih državah ter sestre in brate onkraj morja v krasni domovini.

J. Škraba

RUDAR

Rudar na delo se podam, veselja zgoraj ne poznam. Ne vem, kak' lep je beli dan, ne kaj cvetoča je ravan.

Težak je moj rudarski stan, pod zemljo biti dan na dan. Ne slišim petja drobnih ptic in ne poznam bujnih cvetic.

Ko drugi zgoraj veseli ste, vesele pesmi prepevate, se v rudniku poti rudar, za svet veseli mu ni mar.

Vi, ki bogastvo ljubite, cekine zlate štejete. Pomislite kako težko Izkopal vam rudar je to.

Ko nehal biti bom rudar, lopato grobokopu v dar bom dal, da jamo izkoplje mi v katero boste šli — tud' vi

J. Starešinič.

KIRKLAND LAKE

Združeni odseki bratskih Zvez in SKJS bodo imeli svojo sejo katera se bo vršila dne 6. junija v prostoru 40A Label, Ave. ob 7. uri zvečer.

Seja je zelo važna. Delegati nam bodo poročali potek velepomembne zgodovinske konvencije na kateri se je izvršila združitve naših treh Zvez v eno organizacijo S.K.J.S. Vsled važnosti poročil pričakujemo, da se bodo seje udeležili, ne samo vsi člani ampak tudi veliko število nečlanov, da slišijo o tej veliki ma- nifestaciji bratstva in enotnosti vseh Južnih Slovanov.

Odbor

Tekoče ekonomske razmere v Kanadi

CANADIAN CITIZENSHIP BRANCH, OTTAWA

Omejevanje uporabe pogonske sile v Ontariu, prostovoljno zmanjšanje petrolejskih proizvodov, začasno pomanjkanje naravnega plina ter stavka premogarjev na zapadu v prvem četrtletju 1948 je vzrok, da se obrne več pozornosti na zaloge kurjave in pogonsko silo v Kanadi.

Računa se, da je leta 1945 v Kanadi nekako okrog polovice celokupne pogonske sile prišlo od premoga, okrog 30 od sto od vodno-električnih naprav, okrog 16% od petrolejskega goriva, a okrog 3% od naravnega plina. Od celokupne pogonske sile je 64% dobljene od uvozne kurjave, premoga in petrolejskih proizvodov, in okrog 2,3 premoga je bilo uvoženega.

Skoraj prošli deset let je bil uvoz premoga stalno v porastu. Tako naprimer je bilo samo leta 1937 okrog polovica potrebnega premoga uvoženega. Naš porast v proizvodnji električne struje je uspel do neke mere preprečiti povečanje uvoza v svrhu pogonske sile, ker 46% uvožene kurjave, kakor je že gori omenjeno, predstavlja manj ali več isto razmerje kakršen je bil 1926. leta.

Sedanje stanje vodno-električnih naprav v Kanadi je skoraj štiri krat večje, kakor v letu 1926, a nove in znatne se gradijo, kar bo osiguralo vidno mesto za električno pogonsko silo v Kanadi.

Pridobivanje premoga v Kanadi je padlo za neko 11% 1947. a to v glavnem radi stavke v provincama Nova Scotia in New Brunswick v pričetku tega leta. V zadnjem četrtletju 1947, je bilo poprečno za okrog 6% manj delavcev zaposlenih v premogorovih, kakor v istem razdobju 1948, ali ob istem času je bila proizvodnja premoga za skoraj desetkrat večja, kar kaže znatno izdatnost po delavcu.

Po zaključku vojne je strošek življenja poskočil za nekako 25%, a poprečni tedenski zaslužek samo za 20%. Delavni teden se je ob istem času skrajšal za okrog 3 do sto. Povojne cene so poskočile najbolj zadnje leto, ko so stroški življenja porasli za 17%, kar je znatno več od 10% porasta tedenskemu zaslužku v istem razdobju.

Plače na uro v tovarniških podjetjih so šle gori nekako vzporedno z stroškom življenja, oboje za 25% od zaključka vojne. Nekatere cene so porasle radi prestane državne pripomoči, ali to je nekako izenačeno z zmanjšanjem davka.

Večja proizvodnja in večja količina uvoza je popravila domače zaloge na stavbinskem materialu 1947. Edini izvzetek v tem, dela lesna industrija, kjer vsled 32% povečanega uvoza, so se domače zaloge zmanjšale za 10%.

Napram nedavnem proračunu glavni izdatki trgovskih podjetij, ustanov privatnih in državnih ter posameznikov, za stroje in nove konstrukcije v letu 1948 bo znašalo okrog 2,8 milijarde dolarjev, kar je za 17% več kot v letu 1947.

Ogromna večina čehoslovaškega naroda za novo vlado

Praga, 31. maja: — Zadnje nedeljo so se na Čehoslovaškem vršile volitve v katerih je ljudstvo Čehoslovaške v ogromni večini glasovalo za Ljudsko fronto.

Ljudska fronta Čehoslovaške je po dosedanjih poročilih dobila 6.429.145 glasov, dočim je proti glasovalo samo 770.701 volivcev.

Od 8.005.887 volilnih upravičencev se je udeležilo volitev 7.199.846 volivcev. Nekoliko glasovnic je bilo pokvarjenih.

Iz večine volilnih okrožij so se volivci udeležili od 96 do 100%. Številke za Česko in Moravsko so: Od 5.454.301 volilnih upravičencev je oddalo svoj glas za Ljudsko fronto 4.929.250. Za kandidate brez liste je bilo odanih 525.051 glasov.

Za Slovaško: — Od 1.745.545 volilnih upravičencev je glasovalo za Ljudsko fronto 1.499.895. Za skrinjico brez liste je bilo 245.650 glasov.

Vlada Klementa Gottwolda je bila z ogromno večino potrjena v kateri se nahaja tudi Jozef Ploghar duhovnik rimsko-katoliške vere, kateri je dobil že večkrat poziv od verskih oblasti, da naj zapusti vlado.

V vladi bo imela komunistična partija okrog 210 sedežev.

To so bile prve volitve v Čehoslovaški republiki katerih policija ni nadzorovala in v katerih je imel vsak čehoslovaški državljani pravico svobodno izraziti svoje prepričanje in glasovati za kandidate, ki so mu najbližji.

a preko štiri krat več od povprečnih letnih izdatkov v razdobju 1935-39. Ako se vzame v obzir razlika v cenah je stvarni porast samo okrog 5%.

Manufakturna industrija kaže okrog 8% porasta v glavnih izdatkih za tekoče leto, toda v tej panogi je že dosežen nenavadno visoki raven. Naprimer, v razdobju 1945-48 skupni stvarni in predvideni izdatki manufakturnih podjetij znašajo preko 1,4 milijarde dolarjev, ali skoro 70% skupne vrednosti zemljišč, zgradb in naprav, kakor so bila cenjena po tovarniških 1939. leta. Celó če se vzame znatno zvišanje cen, se vendar vidi, da kanadske manufakturne tovarne napredujejo.

(Opomba: To je drugi del izčrpana iz "Canadian Statistical Review" katerega od časa do časa izdaja "The Dominion Bureau of Statistics". Prvi del je bil priobčen v enem prejšnjem izvodu.)

Toronto, Ont.

V četrtek 3. junija se bo vršila seja povratnikov v Jugoslavijo, katere se naj obvezno udeležijo vsi oni, ki potujejo s prvo skupino v domovino. Na tej seji bo razložen plan potovanja in vse kar je potrebno v zvezi z odhodom.

Seja se bo vršila 3. junija ob 3. uri zvečer na 386 Ontario St.

Timmins, Ont.

Združeni odseki bratskih Zvez in SKJS bodo imeli svojo sejo v nedeljo 6. junija ob 2. uri popoldne na 112 Balsam St.

Na tej seji bo poročal delegat, ki se je nahajal v Torontu na tej zgodovinski konvenciji. Zaradi tega je zelo važno in potrebno, da se seje udeležijo vsi člani, in po možnosti tudi drugi naši prijatelji.

Kirkland Lake, Ont.

Slovenske stariše iz Kirkland Lake, kateri so pošiljali svoje otroke k slovenskemu pouku čitanja in pisanja, vabimo da se udeležijo sestanka, kateri se bo vršil na 75 McCamus v nedeljo 6. junija ob 2. uri popoldne.

Predmet razprave bodo razne stvari med temi tudi razprava o preostalem denarju, kateri je na roki v kakšne svrhe naj bi se porabil. Posebno se poziva bivši šolski odbor ZKS.

Odbor

St. Catharines

THOROLD IN BEAMSVILE, ONT.

Združeni odsek Zvez kanadskih Slovencev Hrvatov in Srbov bo priredil svoj prvi letošnji piknik na "farmi" Tony Pečavarja.

Piknik se bo vršil v nedeljo 6. junija in se na istega vabi vse naš narod iz teh mest in okolice.

"Farma" se nahaja na polovici pota med Beamsville in Vine-land-a na južni strani "Queen Elizabeth" ceste.

Toronto, Ont.

Združeni odseki treh bratskih Zvez in lokalni SKJS bodo imeli svojo redno sejo v petek 4. junija ob 8. uri zvečer na 386 Ontario St.

Ker se bo na tej seji dalo poročilo konvencije je važno in potrebno, da se članstvo udeležijo seje polnoštevilno. Na seji se bo volilo tudi novo vodstvo lokalne organizacije ter razdelilo bodoče delo v lokalno.

Montreal, Que.

Pozivamo člane vseh treh bratskih Zvez, kakor tudi člane Doma, da se gotovo udeležijo seje, katere se bo vršila v petek 4. junija ob 8. uri zvečer, v prostorih Doma.

Na tej seji bomo naredili načrt dela skozi letno sezono, a se bo tudi dalo poročilo naših delegatov iz konvencije, zato je dolžnost vsakega člana, da se udeležijo te seje.

Posestvo na prodaj

V Križevski vasi pri Metliki, Slovenija, Jugoslavija. Katerega veseli in namerava tam, ima lepo prilžnost. Oglasi naj se na:

Mary Gustin
Box 884 Val d'Or, Que.
Canada.

Vesti iz Jugoslavije

PREROD BOSNE IN HERCEGOVINE

Stara Jugoslavija ni prinesla Bosni in Hercegovini ničesar. Vse je ostalo pri starem. Bosna in Hercegovina sta ostali zaplankani. Če je bila stara Jugoslavija za bosansko deželo in ljudstvo mačeha, potem je šele nova Jugoslavija pokazala vneto skrb za njun prerad in napredek. Dovolite nekaj števil, ki naj osvetlijo pomembne uspehe v prvem letu petletke. Nadaljevali so z obnovo razdeljenih naselbin. 24.456 kmečkih domačij je bilo obnovljenih ter pozidanih v krajih, ki so bili med vojno zelo porušeni. 5.259 domačij bo kmalu dozidanih. Zazidanih je bilo 185.305 kvadratnih metrov stanovanskega prostora. V delavskih kolonijah bo še pozidanih 14.261 m² stanovanskega prostora. Važni uspehi so bili doseženi tudi v zdravstvu, kar je pomembna važnost glede na bosanske zdravstvene prilike. Lani je bilo zgrajenih in razširjenih 10 bolnišnic, 10 zdravstvenih postaj in ambulant. Dozidana so tri gimnazijska poslopja, obnovljenih je bilo 540 učilnic osnovnih šol. Ti uspehi so nedvomno kot neločljiva celota najtesneje povezani z vztrajnim dviganjem življenjske ravni bosanskega ter hercegovskega delovnega ljudstva.

ZMEROM VEČ LJUDSKIH KNJIZNIC

Da bi bili doseženi čim lepši uspehi na polju ljudskega knjižničarstva, je bilo zasnovano v Sloveniji posebno tekmovanje za povzdigo ljudskih knjižnic. Že po treh mesecih so se pokazali lepi uspehi tega prizadevanja. Število ljudskih knjižnic se je povečalo v tem času za 148, tako da deluje sedaj na področju Ljudske republike Slovenije 1.325 knjižnic. Nabavljenih je bilo 33.614 knjig, in je naraslo v knjižnicah število knjig na 331.121. V prvih treh mesecih tega ljudsko-prosvetnega tekmovanja je bilo 70.246 bralcev izposojenih 241.251 knjig. Pomipniti je, da je bilo v tem času 33 knjižničarskih tečajev, na katerih so se usposabljali novi kadri za upravljanje ljudskih knjižnic.

ZMAGA LJUDSKE PROSVETNE MISLI NA HRVATSKEM

Nov čas je vtisnil svoj pečat tudi v ljudskim prosvetnim prilikam v Ljudski republiki Hrvatski. Od osvoboditve do druge polovice 1947 se je naučilo na področju Hrvatske pisati in čitati 80.648 ljudi. Sedaj obiskuje analfabetske tečaje 92.000 ljudi. Za usposabljanje novih kadrov so bili organizirani posebni osnovni in srednji splošno izobraževalni tečaji. Te tečaje obiskuje sedaj 8.623 ljudi. Važno nalogo ljudsko-prosvetnega dela opravljajo Ljudske univerze, ki jih je bilo na Hrvatskem konec preteklega leta 145. Skupno je bilo 14.127 predavanj, ki jih je poslušalo 1.206.856 ljudi. Značilno je, da je bilo 75% teh predavanj na vasi. Hrvatsko delovno ljudstvo je pokazalo mnogo smisla za ustanovo ljudskih čitalnic, ki jih je doslej 811. Po vseh večjih vaseh in okrajnih središčih so prosvetni domovi. Vseh skupaj jih je 479. Močno je med hrvatskimi množicami zakoreninjena tradicija ljudskih knjižnic. Skupno posluje sedaj 2.233 knjižnice z 959.918 knjigami. Število knjig in knjižnic stalno narašča. Mnogo je pripomogla k popularizaciji hrvatske ljudske knjige posebna potujoča razstava knjig, organizirana v vagonu, na kamionu in na parniku, ki je preplul 27 otokov s 47 vasmii. Ljudstvo je povsod navdušeno pozdravljalo parnik s knjigami ter filmi, ki ga je obiskalo okoli 40.000 ljudi.

NOVA DRŽAVNA OPERA V BEOGRADU

Komitej za fizkulturo in umetnost pri vladi FNJR je sklical konec preteklega leta v Beogradu posebno konferenco gledaliških strokovnjakov in arhitektov. Na tej konferenci so ugotovili načelne smernice za gradnjo nove velike državne opere v Beogradu. Nova Opera, ki je eno najpomembnejših zasnutkov v izgradnji Velikega Beograda, bo stala nasproti Ljudski skupščini FLRJ na drugem savskem bregu. To bo tip reprezentativne opere v tradicionalnem slogu. Seveda bo vsa zunanost s svojimi oblikovno lepoto in tehničnimi izpopolnitvami izraz nove jugoslovske kulture. Število sedežev bo do 3.000, kar ustreza kulturnim potrebam bodočega Beograda. Zanimiva je nadalje okolost, ki ustreza načelu enakopravnosti v novi Jugoslaviji, da ne bo imela nova opera niti lož, niti parterja, niti galerije, ampak veliko skupnost enakovrednih sedežev z najmanjšim številom lož za vlado, njene goste, diplomacijo in predstavnike kulturnih organizacij. Oder nove opere bo tehnično kar najpopolnejši. Zgrajen bo tako, da bo us-

trezal nastopom velikih množic igralcev in statistov. Lahko ga bo preobrazilo tudi v koncertni oder.

LETOŠNJI ZAGREBSKI VELESEJEM — REVIIJA POMEMBNIH GOSPODARSKIH USPEHOV

Že lanski mednarodni velesejem v Zagrebu je vzbudil veliko pozornost in zanimanje v gospodarskem in poslovnem svetu. Zanimanje za letošnji, ki so ga odprli 8. maja, je še večje. Do 10. maja je bilo že 93.000 obiskovalcev. Prišli so v Zagreb gostje iz skoraj vseh evropskih držav. Obiskovalci kažejo zanimanje predvsem za razstavljeni dela novatorjev, ki so s svojo iznajdljivostjo pomagali ustvarjati proizvode, ki jih v stari Jugoslaviji nismo poznali. Ogromni stroji pričajo o pomembnih gospodarskih uspehih v okviru petletke. Velesejem odkriva in vsak korak izmerna bogastva naše zemlje. Od inozemskih držav sodelujejo na razstavah ZSSR, Češkoslovaška, Poljska, Madžarska, Bolgarija in Albanija. Povsem jasno je, da vz-

bujajo pri obiskovalcih največje zanimanje razstavljeni proizvodi Sovjetske zveze. Hkrati pa dokazuje sijajno organizirani letošnji zagrebški mednarodni velesejem, kaj premore ustvariti socialistično gospodarstvo, ki je pretvorilo v vseh pogledih zaostalo staro Jugoslavijo v sodobno državo z visoko razvito industrijo in najnaprednejšim kmetijstvom.

GRADNJA DELAVSKIH STANOVANJ

Že lani so sprožile sindikalne organizacije pobudo za zidavo delavskih stanovanj na prostovoljni osnovi. Najlepše uspehe so pokazale v tem pogledu sindikalne organizacije Bosne in Hercegovine ter Makedonije. Člani bosanskih in hercegovskih sindikalnih organizacij so zgradili v preteklem letu 757 delavskih stanovanj, člani makedonskih sindikatov 70 stanovanj, dočim jih bodo letos dozidali še 452. V Bosni in Hercegovini bodo zgradili letos še 500 delavskih stanovanj, v Hrvatski pa 250.

Jugoslavija v Ontarijskih volitvah

V volivni kampanji je Drew svoj klevetniški topove obrnil na Jugoslavijo četudi je tisoče milj oddaljena od Ontarie. A.A. MacLeod delavski kandidat je ostro ožigal to početje ter dejal:

"Poizkus vzbuditi sovraštvo med narodom in med narodi zasluži samo zaničevanje in zgražanje ljudstva Ontarie." Nadalje je MacLeod dejal: "Da Drew namenoma podžiga na vojno proti državam, ki so bile naše zveste zaveznice v uri nevarnosti. Ob enem je pa to tudi del njegove neprestane gonje ustvarjati nesporazum med našimi novimi Kanadčani."

Citirajoč pismo, katerega je rabil premier Drew, kot neko opravčilo za zahtevo, da naj Kanada pretrga diplomatske odnose med Kanado in Jugoslavijo je Mr. MacLeod povdaril, "da je Drew izkrivil resnično vsebino tega pisma. Mr. Drew je obdolžil, da je kanadski državljani prejel "grozljivo pismo" iz njegove domovine Jugoslavije.

Mr. MacLeod je prečital to pismo. Pismo je seveda imenovalo prejemnika izdajalca in renegata, "ker je v domovini poznano njegovo delo, in je njegova družina za časa nacistične okupacije uničila življenje mnogih mladih ljudi, pošiljajoč jih v službo sovražniku. Dalje pravi pismo, da je fašist, kateri je naredil "mnogo škode našemu narodu" in dodaja; ako bo on ali drugi fašisti poskusili nekaj takega v bodoče proti ljudstvu Jugoslavije, da ne bodo pustili tem re-

GESTAPOVSKI VOJNI ZLOČINCI

(Nadaljevanje iz 2 strani)

Za te krvnike in agente, izsolane v Dachau-u so se dogovorili, ko je bil propad Nemčije na vidiku, z nekimi imperialističnimi silami, da jih prevzamejo one v svojo službo, čeprav so vedele za njih ostudna zverstva in zločinstva. Tako so ti ljudje, slabši od živali, v taborišču Dachau, tem masovnem morišču, izvrševali in pomagali izvrševati najostudnejše zločine nad ogromno večino internirancev kot hlapi gestapa, skrivajoč se za krinko španskih borcev in so v tem taborišču uživali privilegije. Tu so poizkušali na rafinirano sistematski način internirance terorizirati in demoralizirati, počasi skorumpirati čimveč poštenih internirancev taborišča Dachau ter tako povečati število ovađuhov gestapa, vse pod lažnim in do skrajnosti oportunističnim in zločinskim geslom očuvanja starih kadrov ter "nemožnosti" in "nesmiselnosti" borbe v taborišču. To v času, ko se je ogromna večina našega ljudstva borila na čelu s svojim Izvršnim odborom Osvobodilne fronte in Centralnega komiteja KP za skupno dobro svoje domovine proti fašističnemu okupatorju, niti trenutke ne oklevajoč dati za njo svoje življenje, kakor so ga dali člani Centr. komiteja Komunistične partije Slovenije Tomšič, Zidanišek in Slander. Ničče od obtoženih vojnih zločincev se ne more izgovarjati, da mu ni bila jasna linija enotne borbe Osvobodilne fronte in Komunistične partije, ker je bila ta linija jasna ogromni večini slovenskega naroda. Ničče od obtoženecv se ne more izgovarjati, da je zaradi pritiska delal ostudne zločine, res pa je, da so jih delali zaradi svoje protiljudske miselnosti, strahopetnosti, sebičnosti, osebne ambicioznosti, amoralnosti, anacionalnosti, farizejstva in hlapčevstva, zaradi katerega so že davno

pred vojno predstavljali narodu in Partiji tuje oziroma sovražno telo, ki ga je naš narod končno za vselej izpljunil in zavrgel kot svojega najbolj škodljivega zajedalca, najbolj zargiznega in podlega sovražnika.

Kaj je pokazal in dokazal pričujoči proces? Pričujoči proces je dokazal in še enkrat pred vsem svetom razgalil vso neverjetno gnolobno, pokvarjenost in cinizem imperialističnega hitlerjevskega aparata v Dachau-u in nezasišene grozote vojnih zločincev, ki so se tam dogajale. Drugič, dokazal je, da so za te vojne zločince zapadni imperialisti vedeli in se dogovarjali še pred zlomom Nemčije, da jih prevzamejo v svojo službo. Dokazal je dalje, da so te zločince prevzeli dejansko v svojo službo zapadni imperialisti in jim dali nalogo in jih pošiljali v našo državo, kakor tudi v druge države kot organizatorje načrtnega škodljivstva, diverzij, sabotaj, špijonaže in protiljudske propagande, čeprav je bila njihova dolžnost po vseh mednarodnih dogovorih izročiti jih naši državi in našim sodiščem.

Dalje je pričujoči proces pokazal, da so prejemali ti bivši agenti Gestapa, sedaj agenti tuje obveščevalne službe preko Dunaja, Berlina in Londona podrobna navodila za načrtno škodljivstvo, za sabotaje, za rušenje petletnega plana, za sabotaje v prometu in prehrani, za organiziranje sistematičnega načrtnega škodljivstva zlasti na najdogovornejših mestih in prometu in proizvodnji.

(Dalje prihodnjič)

Ali ste že obnovili naročnino na Edinost?

PESEM GORA

MIŠKO KRANJC

"Za Drejcem hodi," je rekel, se poslovil od nje s pogledom in že je stopil sam pred Drejca.

Kolona se je zganila in stopila na pot.

Ne ista pot, toda tako podobna prejšnji, tako podobna vsem potem skoz noč, navkreber, navzdol, po rebru pošev, po klancih, stezah, prek vrtov, mimo hiš, mimo vasi, skozi vasi, prek cest, po brveh, prek potokov, z večno pesmijo v nekoliko se spreminjajoči melodiji. "Tišina! Odstojanje pet metrov!" — "Popolna tišina! Odstojanje petnajst metrov! Pazite na kamenje!" — "Pazi! Cesta! Odstojanje dvajset metrov!" — In greš po cesti, greš ob robu ceste, tam, kjer se začenja trava, kjer na travi leži odpadlo listje občestnega drevja kjer so občestni kamni, da moraš paziti, da se ne spotakneš ali ne prebiješ noge. Ob cesti se na eno stran dviga hrib, na drugo je potočje z drevjem, jelšjem, akacijami, vrbari, s trnjem, ki sega na cesto in lovi ljudi za obleko. In kolona devetih ljudi gre po cesti skoz noč. Cesta se bledikasto trga iz popolne teme. Ob cesti so posamezne hiše, molčee, mrtve. Toda iz njih ni dihal tisti mir, ki je dihal nekoč iz njih. Bile so sumljive s tem svojim strašnim molkom.

Pot skoz noč se je nadaljevala s to svojo pesmijo. Kurirska pot. Po vsej Sloveniji, po vsej Jugoslaviji, po vseh gorah, tudi po dolinah, povsod je bila razprostrta ta pesem kurirskih poti: "Tišina! Odstojanje —." Mladi, drobni kurirji, mali ljudje, oboroženi s puškami, s hitrostrelkami, z granatami, z revolverji so po vsej prostorni domovini noč za nočjo enako stopali skozi temo. In za temi kurirji so stopali potniki, obklajeni z velikimi nahrbtniki. Potovali so iz enega konca domovine do drugega in niso vedeli že nič drugega, kakor da je pot noč za nočjo enaka, gore, in tiste poti po gorah, in vmes doline, ceste, reke, ki jih je treba prebrestiti, nevarni mostovi, zasede, te večne zasede, srečanje s patrolami. Ampak kurirji so stopali naprej. Šli so, kakor da jih je priganjala neka strašna sila. Ne več samo sila, marveč že prava strast. Šli so in bili pripravljeni, da vsak trenutek zapoje zlovesče: "Stoj! Kdo tam?"

Pesem kurirskih poti. . . Pesem, ki se je ponavljala noč za nočjo, ko je noč za nočjo nekje pokalo. Pokalo je po kurirjih ali pa so kurirji odgovarjali. Pesem, ki ni nikdar umrla. . . in tisti drobni kurirji, ki niso nikdar odpovedali. Pesem dolgih štirih let. . . In v sencii te pesmi je na tisoče in desetisoče ljudi prepotovalo Jugoslavijo in prišlo na cilj. Samo oni. . . samo mnogi od njih ostali za vekomaj nekje v gorah.

Zjutraj je kolona obstala pri neki kmečki hiši. Na stanici ni bilo prostora, pa so kurirji odvedli ljudi k neki ženici. Tam naj počakajo do večera. Zvečer se bo pot nadaljevala.

Ostali so sami. Morali so si postaviti stražo in Maks je šel prvi na stražo, ker so bili vsi zelo izmučeni.

"Pojdi počivat," je rekel Lenki, pot te je preveč utrudila."

"Ne bo tako hudo," je odvrnila in ga pogledala. Če bi ji zdaj rekel, naj gre z njim, da se bosta pogovorila, pa če bi se pogovarjala ure in ure, bi bila pripravljena iti.

A je ni povabil, pač pa ji je spet naročil, naj gre počivat. Tedaj ni več vzdržala. Prej ga je samo proseče gledala, zdaj je morala tudi spregovoriti. Prijela ga je za roko, kar prej ni mogla storiti, in dejala:

"Maks, rada bi govorila s teboj. — Moram govoriti... ali nimaš nič časa zame? Ali pa nobene volje?"

Videl je, kako ji gorijo oči, kako že vsa drhti od same nestrpnosti.

"Ali se ti zdi, Lenka," je rekel mirno, "da se imava o čem posebnem pomeniti?"

Za trenutek jo je začudilo, potem je pobesila pogled in stisnila ustnice.

"Oprostí," je odvrnila tiho, "da sem te motila s temi stvarmi. Mislija sem. . . mislija sem, da bi se morala o nečem pomeniti. — Vidim, da sem se zmotila. Ne zameri, da sem se drznila, — da motim tvoj mir s temi malenkostmi."

Nasmehnil se je grenko, nato je menil:

"Prav, Lenka. Pomenila se bova. Jaz grem zdaj stražit, ti pa pojdi počivat. Dopoldne si bom tudi jaz odpohil in potem se bova pogovorila o vsem, kar boš pač hotela."

"Malo ti je do vsega," je dejala, "ko tako lahko prelagas." Pri tem se je grenko nasmehnila.

Tedaj je sicer mirno, a vendar boleče, boleče tudi za njo, odgovoril:

"Pet in dvajset let sem čakal. . . Če zdaj preložim za nekaj ur, to ni tako strašno. Konec koncev. . . tudi tebi se ni posebno mudilo doslej —."

Zardela je, ko je omenil teh pet in dvajset let. Oči so se ji orosile.

"Oprostí," je prosila, "res mi je žal, da sem te motila —. Drugače sem mislija —." obrnila se je in šla v sobo.

Stopil je za hišo, od koder je imel lep razgled na vse strani. Hiša je stala na samem, na rahlo padajočem svetu, sredi polja in travnikov. Okrog hiše so bile jablane, ki so jo zakrivale. Njive so se dotikale vrta. Na eni, prostrani, je še rasla repa, na nekaterih so bile setve, rž in pšenica. Rž je že lepo pognala. Drugod so bile prahe. — Troje poti je vodilo od hiše, dve nekam v dolino, vsaka na svojo stran, tretja pa se je vzpenjala navkreber, prek najnižjega hriba bog ve kam; gorske poti, poti te hiše, kjer se skoraj nikdar ni nihče drugi vozil. Bila je ozka pot, kjer so samo kolesa zarezala v zemljo svoj tir. Hiša je ležala na videz v kotlini, okrog kotline so bile gore, pokrite z gozdovi, med njimi pa so bili manjši in prostranejši travniki in tu in tam kaka njiva. Do gozda je bilo kakih tristo metrov. Če bi se tam kdo prikazal, bi Maks še utegnul zbuditi ljudi v hiši, toda zajeti v tej kotlini bi se težko reševali,

(Nadaljevanje prihodnjič)